

Kwôlo Dôri wo Emen wo Ja kôl kwôli bô magtubu tori a Kwôlo kôl kwôli magtubu to Ja li hen

Kwôlo Dôri wo Ja na, na magtubu to ôbi li bij bay ayê bôô ka Siri. Magtubu hende to hen, bay soderére tòn na kini kwôlo bay kôl kôl men, gwsore to bay lij hen, kôba, yi gay dê na gwsore to bay lij magtubu to Matiyé men, Mark men, Luk a a men hen. Ja ðebu ga na sa iyay kwôlo Jésu wo yi kini uwôbêri a hen men, ari lêri a a men.

Ayij tóri sa sapitre 1-12 a na, kôl na kwôli ari lê Jésu ka jurgem ka ðê kirij hen. Bay a na gijê wo gel wo Jésu ré na Kema Emen. Sapitre bi wo hen kôba, kôl kwôli upé wo si Jésu uwôrij na ôbi sa Jubnê wo pôni (Sapitre 3) hen men, na iyore to Samari (Sapitre 4) hen men, na bay ômpare hen a men (Sapitre 5 na 9). Perê kwôlê bi wo ôbi gelij ðijé hen na, Jésu gel wo ðiré yi môj kwô wo kwôni ré ôm ba, ré gôlij iyôn men, ðiré yi môj ôbi abê gamgê wo dô tumô gawré ôrij ligi Ibari Emen a iyôn men, ðiré yi môj tare to hendi perangê kirij sa terare a na a men. Na hen iyôn a, Jésu ré yêge sa yiri gelij ðijé hen.

Sapitre 13-21 a na, kôl na kwôli ðé wo Jésu a ðé sa terare na a belé herê ligi Ibari a hen. Ôbi dôrij bay tóri kwôlê men, ðanji wô wulê wo ðiré na perêri a (13-16) hen men, uwôl Ibari

wô sarji (Sapitre 17) men, kwôli anɔa yi sa temay Jésu a (Sapitre 18-19).

Kwôli are bay ka yi gengiɔ sa temay Jésu hen na, geliɔ naɔ kwo si Matiyé naɔ Mark naɔ Luk kôl hen iyôɔ tɛj tɛj. Sapitre 20-21 a na, naɔ sa Pak, Jésu gel yiri geɔ na iyôɔ geliɔ bay tôri. Ôbi lê magtubu to Ja hende to hen kôl iyôɔ ba: «Ôbi li magtubu hende to hen iyôɔ bi biɔé ka na gel Jésu ré hen na, bi bay kôba, ré biɔ bôrji sari a men.» (Sapitre 20: 29-31.)

Kwôlo Dôri wo Ja bi wo hen na, kôl kwôli Jubɔé kwôy kwôy mega biɔé ka yi gay iyôɔ. Hena Jésu ré kôl kwôli Jubɔé ba, na Jubɔé kêm né. Niɔba, na ka kaɔ kwôlé wori hen dɛ. Peré bay ka kaɔéri bay ka hen na, kwônêrji ba, na bay sa Jubɔé. Jésu yiri na Jub men, bay tôri ka ôbi tôrji tumô hen kôba, na Jubɔé a men. Kirija Ja kôl kwôlé aɔ ôm Jub, Jub ba, na wô sa biɔé kaɔ Jub hen kêm mera ré niɔba, na wô sa biɔé kêm ka kaɔ Jésu Krist hen.

Kwôlo Dôri wo Ja li bô magtubu tori a hen na, kôl kwôli yê Jésu ré men, kwôli ayê tô jé wori ré a men. Niɔba, ayê tô gelé wo Jésu ré na kwôlo Emen men, ôbi na ré mô naɔ Emen ca tumô yeɔ kwôy kemnêɔ. (Sapitre 1: 1-18.)

Jésu wo na kwôlo Emen hen na, era sa terare a nà sa mô naɔ gawrê. Ôbi a, bay ré nêmé yiɔ kam Emen hen. Wulê wo Jésu na baɔ sa terare a nà tô hen na, ôbi na biɔ naɔ Ibari dô men, ôbi na ôbi jé wori a men.

Biɔé kêm ka woge Emen naɔ bôô pôn hen na, bay a henêri naɔ geré wo Kemari.

*Jésu Krist na Kwôlo men, kirij ka perangi men,
merê tu geɲ a men*

(1 Ja 1: 1-3,5-10)

¹ Pa dema, Emen ré ayij tô dé are tô na, Gawra wo bay uwôgeri Kwôlê hen, na ya nij, ôbi na mô naɲ Emen ca yeɲ men, Kwôlê bi wo hen na na Emen a men. ² Kwôlê bi wo hen, na mô naɲ Emen pa dema, ôbi na ré ayij tô dé are. ³ Aɲ are kêm ka na dɲ hen na, na na naɲ geré wo Kwôlê bi wo hen men, are bay ka kêm hen, ka ôbi ré baa lêreji ba, naɲ. ⁴ Na Kwôlê bi a, merê tu geɲ ré yi bôri a men, merê tu geɲ bi wo hen, a na kirij ka perangi ka bɲé ka sa terare a nà a men. ⁵ Kirij ka perangi bay ka hen, perange bô dilemne a, nijba, dilemne kaɲ kirij ka perangi bay ka hen.

⁶ Menba, Emen jé gawra wo bay uwôgeri Ja. ⁷ Ôbi era na wô derê kwôli Kirij ka Perangi bay ka hen, aɲ bi bɲé ré bi bôrji sarji a, sa kibi kwôlê wo dɲré dô hen a men. ⁸ Ôbi na Kirij ka Perangi bay ka hen né, nijba, ôbi era na wô kelê kwôliji dɲ. ⁹ Kirij ka Perangi bay ka hen na, na kaɲ tiri, ka era sa terare a nà, aɲ perange kirij aɲ bɲé kêm gel kirij.

¹⁰ Gawra bi wo na Kwôlê hen na, sa mô sa terare a nà ya, aɲ ná sa kibri aɲa Emen na ré dɲ terare naɲ are kêm ka yi sara hen, menba, gawré bay ka sa terare a nà, tirji jôrij sari a ré. ¹¹ Ôbi era sa iyére tori a nijba, kari kaɲ déɲ déɲ bay ka hen kaɲni. ¹² Nijba, ka pôni perê ka geyri aɲ bi bôrji sari a hen na, ôbi biji geré bi bay ré bilij yi kam Emen. ¹³ Bɲé bay ka hen yi kam Emen

na, mega wo gawra yêṅ kamni hen iyôṅ né men, na naṅ bô geyé wo gawra wôni ré a men, niṅba, na Emen a beléji a, bay ré yiṅ kamni hen.

¹⁴ Men, Kwôlê bi wo hen bilij yi gawra aṅ sa mô perêrna nà, aṅ bô derê naṅ tu kwôlê yi yiri damaṅ men, nana gel dampare tori a men, dampare tori hende to hen, na to Iba Kema a biṅ Kemari wo pôn nêṅ nêṅ hen. ¹⁵ Ja na kôl kwôli kaṅ a ta kôl iyôṅ ba: «Na wô sari ôbi aṅa na ené kelêṅge iyôṅ ba: <Ôbi ré era cêgen a hen ya men, dampare tori ré gôlij tiṅê a men hen>, wôsa ôbi na mô ca tumôn yeṅ.»

¹⁶ Sa kibi bô derê wori aṅa nana uwôṅ terê kibi wo gay gay hen. ¹⁷ Ca ba, Emen na bi *Moyis a na geléna tôô, niṅba, bô derê naṅ tu kwôlê na, na Jésu Krist a saṅ béna. ¹⁸ Wôsa kwôni wo gel Emen ba, naṅ tô, niṅba, na Kemari wo pôn nêṅ nêṅ wo na Emen wo mô naṅ Ibari hen, a gelénari aṅa nana hôni hen.

Kwôlo Ja ôbi lê batêm dô

(Mt 3: 1-12, Mk 1: 1-8, Lk 3: 15-18, Ja 5: 33-36)

¹⁹ Bay sa Jubnê ka Jérusalêm jéji bay bê kwôbe naṅ kam *Lébi ligi Ja a engeri iyôṅ ba: «Jôbi ju na i ba?»

²⁰ Menba, ôbi uwôsirji ré, aṅ kôlji waṅ ta kôl iyôṅ ba: «Na nôbi a na *Krist, kwo Emen dôri hen, bi ré tô.»

²¹ Menba, bay engeriri iyôṅ ba: «Niṅba, ju na i dī ba? Ju na *Eli *ôbi kibi Emen laba?» Menba, Ja uwôlji sara iyôṅ ba: «Ena ôbi ré.» Menba, bay hô engeriri iyôṅ ba: «Niṅba, ju na ôbi kibi

Emen wo bay na kôl kwôli hen dê?» Menba, Ja kôlji iyôn̄ ba: «Ena ôbi ré tô a men.»

²² Menba, bay hô engeriri iyôn̄ ba: «A nà niŋba, ju na i dî a jeré kelêni kwôlo gengiŋ sam ba, niŋa herê ô kôliŋ ka joni hen ré ba?»

²³ Menba, Ja uwôlji sara iyôn̄ ba: «Ena tôô kwo ôm derô gwôlê aŋ kôl iyôn̄ ba: <Nanêŋge geré wo Kelma bi ô derôre.> Na mega wo ôbi kibi Emen *Esay na kôl hen iyôn̄.»

²⁴ Perê ðiŋé ka bay jéji yi Ja a hen na, Parisiŋêŋê kôba ya men. ²⁵ Aŋ bay engeriri iyôn̄ ba: «Ju na Krist, kwo Emen dôri hen ré men, *Eli ré men, ôbi kibi Emen ré a men menba, wô mi a jeré liŋ ðiŋé batêm dî ba?»

²⁶ Menba, Ja hô uwôlji sara iyôn̄ ba: «Nôbi ba, en lêŋge batêm na naŋ kam, niŋba, gawra wo pôni mô perêŋge a hen ya, wo ken hôni ré.

²⁷ Ôbi era cêgena hen ya aŋ ena ani wo na beseré gaŋgi garbê kari ré.»

²⁸ Are bay ka kêŋ hen liŋ na sa iyé Bétani a, cêgi cér wo Jurdê kirij ka Ja liŋ ðiŋé batêm ya hen.

Jésu Kema Kwormo wo Emen

²⁹ Wulê pôn cêgê menba, Ja gel Jésu era ligiri a, menba, ôbi kôl iyôn̄ ba: «Gelêŋge na Kema Kwormo wo Emen wo dô têriŋ sa ðiŋé ka sa terare a nà bi a na. ³⁰ Na ôbi á, na ené kôl kwôli kôl iyôn̄ ba: <Gawra wo pôni era cêgena hen na, dampare tori gôliŋ tiŋê wôsa ôbi na mô ya ca tumôn yeŋ a men.> ³¹ Na en hôn mega ôbi a ré

na Kema Kwormo wo Emen né. Añ en lij ñiné batêm nañ kam añ bi kam *Israyêl ré hônijni.»

³² Ja dô kwôli kôl iyôn ba: «En gel Tini Emen herbo ta derômarañ a mega derare iyôn sari a.

³³ Na en hôn wo ôbi ré na i ba, ré nijba, na Emen wo na joon bi ené lij ñiné batêm nañ kam hen na, na ôbi a kôlen iyôn ba: «Kwôni wo já gelé Tunu herbe añ ðebe sari a hen na, na ôbi a lij ñiné batêm nañ Tunu toñ hendi bô bôre.» ³⁴ Ôbi a, kirijna ené gel hen iyôn menba, en kôl ôbi ré na Kema Emen bi hen.»

Bay tô Jésus ka tumô
(Mt 4: 18-22)

³⁵ Wulê pôn cêgê menba, Ja nañ bay tôri ka wôô hen hô heraji kirij bay ka hen. ³⁶ Añ kirijna ôbi gel Jésus wo ô hen menba, ôbi kôl iyôn ba: «Geléngge na Kema Kwormo wo Emen bi a nà.»

³⁷ Kirijna bay tô Ja bay ka wôô hen, toy kwôlo ôbi kôl hen menba, bay ô tô Jésus a. ³⁸ Kirijna Jésus bare cêgeri gelji wo bay era tôri a menba, ôbi kôlji iyôn ba: «Ken woge na mi ba?» Menba, bay engereri iyôn ba: «*Rabi, (hini bi wo hen bôri ôbi gelij ñiné are) iyére tom na yôn ba?»

³⁹ Menba, ôbi kôlji iyôn ba: «Eranje ka sa gelé» menba, bay ô, ô gelé kirij ka ôbi môrij ya hen, menba, bay mô nañ ði sem. Kirijna tare pôô nij menba, bay ô ta.

⁴⁰ André won yêni Simô Piyêr na kwo pôni perê bay tô Ja bay ka wôô ka na toy kwôlo Ja añ na ô tô Jésus a hen. ⁴¹ Na André bi a erê uné yêni Simô tumô añ kôli iyôn ba: «Nini uná *Mési»

(hini bi wo hen bôri na Krist, kwo Emen dôri hen).

⁴² Menba, ôbi ôriṅ naṅ Simô ligi Jêsu a, Jêsu bô Simô aṅ kôli iyôṅ ba: «Ju na Simô kema Jonas, niṅba, haw hen bay uwôgem Kêpas.» (Bôri na «keram.»)

Jêsu uwôge Pilip men, Nataniyêl men

⁴³ Wulê pôn cêgê menba, Jêsu genge dîré erê Galilé. Ôbi uwôṅ Pilip aṅ kôli iyôṅ ba: «Era tôn a.»

⁴⁴ Pilip na kwôni wo Bêtsayda mega si André naṅ yêni Piyêr hen iyôṅ men. ⁴⁵ Pilip uwôṅ Nataniyêl aṅ kôli iyôṅ ba: «Nini uwôṅ kwo Moyis na kôl kwôli bô magtubu tôô a hen men, bay kibi Emen kôba, na kôl kwôli bô magtubu toji a hen men. Na Jêsu wo Najarêt woṅ kema Josêp.»

⁴⁶ Menba, Nataniyêl kôli iyôṅ ba: «Sa iyé Najarêt a ba, ani ka dôri a hena ya pa pa ba?» Menba, Pilip kôli iyôṅ ba: «Era já sa erê gelé hen tô.»

⁴⁷ Kirija Jêsu gel Nataniyêl era ligiri a menba, ôbi kôl iyôṅ ba: «Gel, na Israyêl woṅ dêṅ wo ermé wôni wo habiṅ naṅ bôri a.»

⁴⁸ Menba, Nataniyêl engereri iyôṅ ba: «Ju hônen na yôṅ ba?» Menba, Jêsu uwôli sara iyôṅ ba: «Pa dema, Pilip ré uwôgem tô na, en gelem kirija ju môriṅ tô tôgôre a hen.»

⁴⁹ Menba, Nataniyêl uwôli sara iyôṅ ba: «Rabi, ju na Kema Emen, ju na Kelma wo Israyêl.»

⁵⁰ Jêsu kôli iyôṅ ba: «Wô wo en kôlem ené gelem tô tôgôre a bi a, jeré bi bôm sara hen ba? Já gelé anṅa dami ka dê ka hen aṅ tô.»

⁵¹ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Na tu kwôlê a ené kelênge hen, haw hen ka gelé derômaran a bôlîj aṅ manê ka Emen a herbé men, dayê herê men, san nôbi *Kema Gawra a.»

2

Gijê wo tumô cog cog wo Jésu li

¹ Wulê wôô cêgê menba, gerê iyére yi Kana emê wo Galilé a. Menba, yoo Jésu ô ya men.

² Jésu kôba, bay uwôgeri kini gerê iyére hende to hen a naṅ bay tôri. ³ Care toṅ kam tînadôr yê bîjé menba, yoo Jésu kôli iyôn ba: «Care toṅ kam tînadôr to bîjé ré yi naṅ nîj.»

⁴ Menba, Jésu kôle iyôn ba: «Yoon, mini a kôlen kwôli aṅga ené li ré. Tare tîjê nê m ré tô.»

⁵ Menba, yori kôlîj bay cé emê hen iyôn ba: «Aṅga ôbi a kelênge kené li ba, ken li mera.»

⁶ Kirîj bay ka ya hen, téwṅê ka bay li naṅ keram jîi yi ya, na téwṅê ka Jubṅê lôṅnîj yirji wô sélîj tumô Emen a. Téwṅê bay ka hen na, pôn ba, ay tawa subu subu. ⁷ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Kebéngge kam ken bi wiinê téwṅê bay ka hen ta.»

Menba, bay kebe kam bi wiinê téwṅê bay ka hen telêj telêj ta. ⁸ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Kebéngge ken bîj ôbi sa bay cé emê na hanje nîj.»

Menba, bay kebe ôrîj biri. ⁹ Kirîja ôbi sa bay cé emé bi wo hen yi gel menba, kam bay ka ré belîj care toṅ kam tînadôr hen, nîjba, ôbi hôn kirîj ka care toṅ kam tînadôr hende to hen henaj ya ré, nîjba, bay jé ka ré kebe kam hen

na, bay hôn dô menba, ôbi uwôge ôbi kurô bi wo hen ¹⁰ aṅ kôli iyôṅ ba: «Dôd ba, bîné cééré na care toṅ kam tînadôr to dôri tumô aṅ kirîṅa bîné ka bay uwôgerêji hen kwoyré niṅ dema bay ré cé to melanṅi cêgê tô menba, jôbi ba, ju gem care toṅ kam tînadôr tom to dôri na yôṅ aṅa jeré soṅ naṅ tu nâ tô ba?»

¹¹ Na sa iyé Kana bô emê wo Galilé a Jésu ré li giṅê wori wo tumô cog cog, aṅ gelîṅ damṅare tori aṅ bay tôri bîṅ bôrji sari a.

¹² Cêgi gerê iyére hende to hen menba, bay ôrji Kapêrnayôm naṅ yori men, yêneri men, bay tôri a men, niṅba, bay wôl ya gaṅ né.

Jésu dage bay lê jeṅga bô iyéy Emen a

¹³ Sa lê geserê *Pak wo Jubnê baa da menba, Jésu ô Jérusalêm a. ¹⁴ Ôbi uwôṅ derô haba wo *iyéy Emen a, kelbê ka bay eraṅ gara men, gamgê men, derare naṅ bay keranṅê lari ka môrji tôṅ hen. ¹⁵ Menba, Jésu gwôje gaṅne liṅ sera aṅ ôbi dageji kêm bô iyéy Emen a naṅ gamgê men, kelbê kaji men, ôbi nôgerê tabel to bay keranṅê lari wo gay gay hen hee aṅ useré lari woji bi wo hen a men, ¹⁶ aṅ ôbi kôliṅ bay eraṅ naṅ derare gara na iyôṅ ba: «Ôriṅge naṅ derare tonṅe hen ken siṅ nô, ka ayé iyé Iban liṅ kini lê gara wonṅe né.»

¹⁷ Menba, bay tôri erem sa kwôlo na liṅ bô magtubu to Emen a kôl iyôṅ ba: «En gey iyére tom gaṅ. Geyé bi wo en gey iyére hende to hen, hen na, payren môṅ tare to uwoy gawra iyôṅ.»

¹⁸ Menba, Jubnê kôli iyôn ba: «Na mi kaṅ giṅê a jeré lê geléni aṅ bi niné hônij wo jeré nê m lê mega wo ju lij hen iyôn ba?»

¹⁹ Menba, Jêsu uwôlji sara iyôn ba: «Tênge iyéy Emen hende to hen aṅ, aṅ na hô dé hôrij sa subu dêj.» ²⁰ Jubnê kôl iyôn ba: «Iyéy Emen to yi hen na, li elê tôre pôrbu kibi jii dema niné li kô tô menba, jôbi ju kôl sa subu dêj menba, jeré dé kerê ba?»

²¹ Nijba, Jêsu kôl na kwôli iyéy Emen to na kurôngi yiri hen. ²² Na ôbi á, kirija Jêsu ré ji si kamjê menba, bay tôri erem sa kwôlê bi wo ôbi na kôl hen, aṅ bay bi bôrji sa kwôlo Emen a men, sa kwôlo Jêsu na kôl a hen a men.

²³ Kirija Jêsu baṅ Jérusalêm a tô lê geserê Pak a na, bijné kwône bi bôrji sari a wô giṅê wo gay gay wo ôbi li. ²⁴ Nijba, ôbi bi bôri sarji a ré wôsa ôbi hônji pôn pôn kê m. ²⁵ Ôbi ôrij doy bi bay ré dôri kwôli kwôni ré a men, wôsa ôbi hôn bô gawré kê m.

3

Nikwodêm ô iyêlê naṅ Jêsu

¹ Perê *Parisijnê a na, gawra wo pôni bay uwôgeri Nikwodêm. Ôbi na kelma perê kilmé ka Jubnê. ² Ôbi era ligi Jêsu a yoyre aṅ kôli iyôn ba: «*Rabi, nini hôn wo jeré na dami woṅ ôbi gilijare bijné tô to Emen wo hena ligi Emen a. Wôsa hena Emen né baa naṅ kwôni ré ba, ôbi a nê m lê aṅgaṅ giṅê mega wo ju lij hen iyôn né.»

³ Menba, Jésu uwôli sara iyôn̄ ba: «Na tu kwôlê a ené kôlem hen, hena gawra ré hô yêñ d̄añ ré ba, ôbi a gelé *emê iyére to Emen né.»

⁴ Nikwodêm uwôli sara iyôn̄ ba: «Hena gawra ré na kwo iyêri nij̄ ba, a hô yêñ d̄añ na iyeñ ba? Ôbi a hô herê bô yori a dema bay ré yêri hôriñ ba?»

⁵ Menba, Jésu uwôli sara iyôn̄ ba: «Na tu kwôlê a ené kôlem hen, hena gawra ré yêñ nañ geré wo kam men, kwo Tunu a men ré na, ôbi a gelé emê iyére to Emen né. ⁶ An̄ga kurôn̄gi yi a yê ba, na kurôn̄gi yi men, ka Tunu a yê ba, na Tunu men. ⁷ Bi den̄gôm tém wô kelê wo en kôlem jeré hô yêñ d̄añ hen né. ⁸ Kal ge na kirij̄ ka bôri gey a men, ju toy na néri mera, d̄iba, ju hôn na ba, ôbi hena na yôn̄ ba, ré men, ôbi ô na yôn̄ ba, ré a men. Gawra wo Tunu a yêri kôba, a yé na mega bi wo hen iyôn̄ men. Wôsa já gelé Tunu ré, nij̄ba, na jé wo hende li yi gawra a jeré gelé.»

⁹ Menba, Nikwodêm kôli iyôn̄ ba: «Hen ba, a lij̄ na iyeñ iyeñ pôn ba?»

¹⁰ Menba, Jésu uwôli sara iyôn̄ ba: «Ju na dami ôbi gelij̄are kam *Israyêl are menba, ju hôn are bay ka hen, ré wô mi ba? ¹¹ Na tu kwôlê a ené kôlem hen, nini kôl kwôli an̄ga nini hôn men, nini dô kwôli an̄ga nini gel nañ tirni a men, menba, ken kap bê bôn̄ge sa kwôli are bay ka nini derên̄ge hen. ¹² Hen aña kené bi bôn̄ge sa kwôli an̄ga sa terare a nà, ka en derên̄ge hen ré ba, ka lê iyeñ a kené bê bôn̄ge sa ka derômarañ a ka na derên̄ge kwôliji hen ba? ¹³ An̄ kwôni wo d̄ay ô derômarañ a ba, nañ, nij̄ba, na kwo na

hena derômaran a bi pôn hari. Ôbi a na nôbi *Kema Gawra. ¹⁴ Mega wo *Moyis na iyege lari lij kalaw an dôbe kibi gurô a ta hen iyôn na, gel wo nôbi Kema Gawra kôba, bay a ayen dé ta hen iyôn men. ¹⁵ An bi i i wo ré bi bôri san a ba, ré mô tu geɲ nan kwini. ¹⁶ Wôsa Emen gey bijné ka sa terare a nà, daman an ré jon nan Kemari wo pôn nêɲ nêɲ hari hen sa terare a nà, bi i i wo ré bi bôri sari a ba, ré mène ré, nijnba, ré mô nan kwini. ¹⁷ Wôsa Emen jon nan Kemari sa terare a nà na wô jerê kwôlê sa bijné ré, nijnba, bi bay ré uwônijn gelê sa kibri di. ¹⁸ Na ôbi á, kwôni wo ré bi bôri sari ba, bay a jerê kwôlê sari a ré nin. Nijnba, kwo kan bê bôri sari a ba, bay jô kwôlê sari a nin, wôsa ôbi bi bôri sa hini Kema Emen wo pôn nêɲ nêɲ hari hen né. ¹⁹ Jerê kwôlê bi wo hen na, na wo kirijn ka perangi era sa terare a nà, nijnba, gawrê kanji an wô kirijn ka hendi di, wôsa jé lêreji na kwo habijn. ²⁰ Ôbi a, i i wo ré li habrê ba, kan na kirijn ka perangi an, ôbi era tu kirijn ka perangi bay ka hen a ré, wô wo jé lêri wo habijn hen ma ré yé tu wolé. ²¹ Nijnba, ôbi lêre angan tiri na, ôbi era kirijn ka perangi a, an ari lêri ka dôri hen na, bijné gel wôsa bay bijn nan tôô to Emen.»

Ja ôbi lê batêm dô kwôli Jésus

²² Cêgeri wori menba, Jésus nan bay tôri ôrji bô emê wo Judé an môrji ya. An lij bijné batêm. ²³ Ja kôba lij bijné batêm kirijn ka kam ya, ka bay uwôgeji Enôn ka da nan Salim hen. Wôsa kirijn bay ka hen na, kam yi ya daman an bijné era bi

ôbi ré liji batêm. ²⁴ Wôsa wulê bi wo hen na, bay uwôl Ja danğay a ré tô.

²⁵ Kirij bay ka hen na, bay tô Ja narij kwôlê nap Jub wo pônî gengij sa lônê yi wô sélij tumô Emen a wo na hara wo Jubnê hen. ²⁶ Bay era sa uwôn Ja aņ kôli iyôn ba: «Rabi, gawra wo na đebe nap ju cêgi Jurdê, aņ na ju dô kwôli hen na, gel ôbi lij bijné batêm aņ bijné kêm ô ligiri a.»

²⁷ Menba, Ja uwôlji sara iyôn ba: «Hena Emen ré bijn kwôni are ré ba, ôbi a nê mê upé ani sa kibri ré. ²⁸ Kenbay, na ken toy kwôlo na en kôl kôl iyôn ba: «Ena *Krist, kwo Emen dôri hen ré, nijba, bay joon tumôri a đî.» ²⁹ Yi mega kwôni wo enge iyore na, hende na tori nijba, ôbi tô kibri ba, đebu na đa kwari a. Ôbi toy tôri to ôbi dôrij kwôlê hen menba, yiri dôri. Ôbi a, yen ré dôren damaņ hen. ³⁰ Bi damņare tori ô tumô tumô aņ bi tijê nôbi hera cêgê men.»

³¹ Kwôni wo hena derômarañ a era ba, ôbi gôlij sa are kêm, nijba, kwo na kwo sa terare a nà ba, na kwo sa terare a men. Ôbi kôl na kwôli anğsa sa terare a nà a men, nijba, kwo hena derômarañ a ba, gôlij sa are kêm. ³² Kwo hena derômarañ a bi wo hen, dô na kwôli anğsa ôbi na gel men, na toy a men, nijba, kwôni bi bôri sa kwôli bi wo ôbi dô hen né. ³³ Kwôni wo bi bôri sa kwôli bi wo ôbi dô hen na, ôbi gel na wo Emen ré kôl na tu kwôlê. ³⁴ Wôsa kwo Emen jori hen na, kôl na kwôli anğsa Emen kôl wôsa Emen biri Tini damaņ. ³⁵ Baba Emen gey Kemari aņ ôbi biri are kêm kôbri a. ³⁶ Ôbi a, kwôni wo bi bôri sa Kema ba, a merê nap kwini, nijba, kwo

kaŋ bê bôri sari a kwôy ba, a merê naŋ kwini ré, niŋba, bô tarê wo Emen baa sari a.

4

Jésu iyêl naŋ iyore toŋ Samari

¹ *Parisijnêŋê toy wo bijné kwône ré bi bôrji sa Jésus a damaŋ men, ôbi ré liji batêm a men dê ka Ja. ² Tiri wori ba, Jésus naŋ yiri liŋ kwôni batêm ré, niŋba, na bay tôri a liŋ bijné batêm dî. ³ Kirija Jésus toy kwôlo bay kôl hen iyôn, menba, ôbi hena bô emê wo Judé bulo hera kwo Galilé a. ⁴ Mega wo ôbi a sé si Samari môj môj hen iyôn, menba, ⁵ ôbi sa bijn môni iyére to Samari to bay uwôgere Sikar ða naŋ yagê wo Jakwôb na bijn kemari Josêp ca yeŋ hen. ⁶ Kirijn bay ka hen, ôbi uwôn kelmá wo Jakwôb. Tare ðebe ðiŋne niŋ, menba, ôbi merên tô kergare tori hende to hen, aŋ mô dô bul kibi kelmá bi wo hen a.

⁷ Menba, iyore to Samari era wô gebé kam menba, Jésus kôle iyôn ba: «Ben kam na yê men.»

⁸ Wôsa bay tôri naŋ naŋ dî, wôsa bay ô derô ira wô kelé aŋaŋ emê. ⁹ Menba, iyore to Samari hende to hen kôli iyôn ba: «Wô mi a jôbi wop Jub jeré engeren eni toŋ Samari kam kaŋ yê ba?» Wôsa Jubjê bijnji naŋ Samari ré. ¹⁰ Menba, Jésus uwôle sara iyôn ba: «Hena ré meré hôn aŋaŋ bé seŋge ka Emen men, ré meré hôn kwo engeréré kam kaŋ yê hen a men na, ré na mini a ré engereri kam kaŋ yê dî, aŋ ôbi a ré béré kam ka kwôni yi ba, a gôliŋ hen.»

¹¹ Menba, hende kôli iyôn ba: «Kelma, kelmá ðoge men, ju ôriŋ naŋ gaŋgi jelaŋgê ré a men,

menba, já lê iyeŋ a jeré uné kam kaŋ gelê bay ka hen ba? ¹² Jôbi ju gôliŋ môyrini Jakwôb wo na béni kelmá bi wo hen wo ôbi na yi kamni men, kamni naŋ ari abê kari kôba, na yi a men hen ba?»

¹³ Menba, Jésu kôle iyôŋ ba: «I i wo yi kami kelmá bi wo hen na, kam a hô diri hôriŋ.

¹⁴ Niŋba, kwôni wo yi kam ka na biri hen na, kam a diri cêgê ré niŋ, aŋ kam bay ka na biri hen na, a yé tu kam ka sederiŋ ka a yé yiri a kwôy, aŋ ôbi a merê naŋ kwini.»

¹⁵ Iyore hende to hen kôli iyôŋ ba: «Kelma, ben kam bay ka hen na yê aŋ bi kam dên cêgê ré niŋ men, bi en hera sa gebe kam na ré niŋ a men.»

¹⁶ Jésu kôle iyôŋ ba: «Ô mu ô uwôga kurôre ken hera na.»

¹⁷ Menba, iyore hende to hen kôli iyôŋ ba: «Eni na, kurôn naŋ.» Menba, Jésu kôle iyôŋ ba: «Kwôlo mu kôl kurôre ré naŋ hen na, na tiri.

¹⁸ Wôsa kwôriŋêrê ka tumô na bay, aŋ kwo mu mô tumôri a haw hen na, na kurôre ré. Kwo hen ba, mu kôl na tiri.»

¹⁹ Iyore hende to hen kôli iyôŋ ba: «Kelma, ju na *ôbi kibi Emen bi tiri. ²⁰ Môriŋêrni na tebe Emen sa keram wo na. Menba, kenbay kaŋ Jubnê ken kôl kini tibé Emen ré na Jérusalêm a mera.»

²¹ Jésu kôliŋ iyore hende to hen iyôŋ ba: «Bi bôre sa kwôlo na kelê hen. Era baa tumô a hen na, kirij ka biŋé a tibij Emen Iba biŋé hen na, na sa keram a na ré men, na Jérusalêm a ré a men. ²² Kenbay kaŋ Samaritên ken tebe Emen niŋba, ken hôni ré, niŋba, nibay kaŋ Jub na, nini

tibri men, nini hōni a men. Wōsa tô gelê hena na yi Jubnê. ²³ Wulêri nêni nîj wo bîjé ka tebe Emen Iba bîjé hen na, bay a tibéri na tibé woñ tiri hen men, nañ tunu a men. Wōsa na bay tibé Emen bay ka hen iyôñgi hen a Emen né wogéji. ²⁴ Emen na Tunu añ ka tibri hen na, bi tibri nañ tunu men, nañ bôô pôn a men.»

²⁵ Iyore hende to hen kôli iyôñ ba: «En hōn wo *Mési (wo na *Krist, kwo Emen dôri hen) ré sa sa, añ kirijna ôbi ré sa na, ôbi ré sa derêni tô are kêm.»

²⁶ Menba, Jésu kôle iyôñ ba: «Na nôbi Krist, kwo Emen dôri hen bi a iyêlê nañ mu hen.»

²⁷ Kirij bay ka hen, menba, bay tôri heraji men, añ tiniji ge kay wô iyêlê wo ôbi iyêl nañ iyore hen. Nijba, kwôni pôn iyôñ perêrji a hen engereri na ba, ju engere ani ba, ré men, na kwôli mi a, jeré iyêl nañ tu ba, ré a men.

²⁸ Añ iyore hende to hen dī téwre tore añ kibi kelmá añ ge hô derô ira ô kôlij bîjé iyôñ ba: ²⁹ «Eranje ken sa gel gawra wo kôlen kwôli are kêm ka na en lêrê hen. Ôbi a yé na Krist, kwo Emen dôri hen bi ré ba?»

³⁰ Menba, bîjé sooro derô ira añ eraji uwonni.

³¹ Menba, bay tôri kôli ré ôm are añ bay kôl iyôñ ba: «*Rabi, ôm are dem.»

³² Nijba, ôbi uwôlji sara iyôñ ba: «Anğan emêren ya a men nijba, na kenbay a hené ré hen.»

³³ Bay tôri kôl perêrji a kôl iyôñ ba: «Na ba, kwôni erañ nañ anğan emê sa biri ba?»

³⁴ Menba, Jésu kôlji iyôñ ba: «Lê anga kwo joon hen men, deré kibi jé wori a men na, ôbi

a na emê wupê. ³⁵ Kwonje kenbay ba, ken kôl ré baa geserê pôrbu a dema kaw ré yé walê tô. Nijba, nôbi en kelênge, ayênge turnge ta ken gelij kaw ka né yi walê nij hen. ³⁶ Kwôni wo wal kaw ba, uwôn sa kôbri nij aṅ dayrê na kaw ka dôri wô merê tu geṅ wo naṅ kwini. Iyôn ba, ôbi cé men, ôbi walê kaw a men na, bi ré liji yi derê bem. ³⁷ Gwosoy kwôlo bay na kôl kôl iyôn ba: «Kwo pôni ré ci men, kwo pôni ré wal men» hen na, na tu kwôlê. ³⁸ En jénge ken ô walê kaw ka, ka dāngi a na lê jériji, aṅ ken ô na dilmirji.»

³⁹ Menba, kamaṅ ka Samari ka sa iyére hende to hen kwône bi bôrji sa Jésus, sa kibi kwôlo iyore hende to hen. Hende kôl iyôn ba: «Ôbi dôren tô aṅga kê m ka na en lérê hen.» ⁴⁰ Menba, kirija kamaṅ ka Samari sa uwopni menba, bay uwôli bi ôbi ré wôl naṅ ci sem, menba, ôbi wôl naṅ ci wulê wôô. ⁴¹ Bijné kwône damaṅ bi bôrji sari a, sa kibi kwôlo ôbi kôl hen. ⁴² Menba, bay kôlij iyore hende to hen iyôn ba: «Nini bi bôrni sari a na wô kibi kwôlo mu kelêni hen mera ré, nijba, na wôsa nini toy kwôlo ôbi kôl hen naṅ marni, aṅa niné hôn wo ôbi ré na ôbi gôlij naṅ bijné ka sa terare a nà, tiri a men.»

Jésu berare kema gawra wo dami wo kelma

⁴³ Kirija wulê wo wôô bi wo hen kô nij, menba, Jésus ô bô emê wo Galilé a. ⁴⁴ Wôsa ôbi na kôl tumô kôl iyôn ba: «*Ôbi kibi Emen na, balêri a biri kwôlê ré.» ⁴⁵ Kirija ôbi sa bijn Galilé na, bijné ka Galilé biri yirji a wôsa ka pôni ka na ô lê

geserê Jérusalêm a hen na, bay na gelo are kêm ka ôbi na la hen.

⁴⁶ Jésus hô bul hô Kana bô emê wo Galilé a, kirij ka ôbi na li kam bilij care toj kam tijador hen. Sa iyé Kapêrnayôm a na, gawra wo dami wo kelma kemari ômij. ⁴⁷ Añ kirijna ôbi toy wo Jésus ré hena Judé sa bij Galilé na, ôbi ô ligiri a ô uwôli bi ré era iyére tori a sa berare kemari wo ômij da ma hen biri men. ⁴⁸ Menba, Jésus kôli iyôn ba: «Hena kené gel angaṅ gijê ré men, angaṅ gelé ré a men na, ka bê bôrṅge san a ré.»

⁴⁹ Menba, dami wo kelma bi wo hen, kôli iyôn ba: «Kelma era lew wô wo keman maa ma.»

⁵⁰ Jésus kôli iyôn ba: «Ô ham nij, wôsa kemam berare nij.» Ôbi bi bôri sa kwôlo Jésus kôli hen, aṅ kurij ô hari nij. ⁵¹ Kirijna ôbi baa tô geré tô menba, manê kari jô kwini aṅ kôli iyôn ba: «Kemam berare nij.»

⁵² Menba, ôbi engeriji iyôn ba, ré na naṅ tare iyeṅ a ôbi ré berare ba? Menba, bay kôli iyôn ba: «Henaṅ naṅ tare to sugi aṅa yiri ré jal.»

⁵³ Menba, ôbi hôn wo henaṅ ré na naṅ tare hende to hen, aṅa Jésus henaṅ né kôli iyôn ba: «Kemam berare nij» hen, menba, ôbi naṅ bijé ka bô iyére tori a kêm biji bôrji sa Jésus a.

⁵⁴ Jésus li gijê wo têê wôôy bi wo hen, na kirijna ôbi henaṅ bô emê wo Judé heraj kwo Galilé a hen.

5

Jésu berare gawra wo kwa yiri ma

1 Cêgê giñê bi wo hen, menba, wulê lê geserê wo Jubnê wo pôni nêmenba, Jêsu ô Jérusalêm a. 2 Jérusalêm a na, dfa nañ kibi geré wo bay uwôgeri ré na kibi geré wo gamgê hen na, iyom wo dami wo bay pi bij kam bô lij tagare toñ pelé to bay uwôgere Bêtjata nañ kibi hébre hen. Kibi tagare hende to hen na, bay li pal bay ya. 3 Tô pal bi wo pôn pôn hen na, bay ômpare men, bay tu tij men, bay merayê ka gay gay hen môrji ya. [Bay gem bi kam né pelasij. 4 Wôsa *mana wo derômarañ a wo pôni herbo bô tagare hende to hen a ta ta añ pelase kam. Añ kwôni wo herbe bô a tumô kirijna kam pelasij hen na, ômpare tori hende to hen, na toñ mi mi kôba, dôrijn yiri a.]

5 Kirij bay ka hen na, gawra wo pôni wo ômpare liri li elê tôre subu kibi marge yi ya men. 6 Jêsu gili wo ôbi yi tôñ hen iyôn men, ôbi hôn wo gawra bi wo hen ré ômij elê kwône a men na, Jêsu kôli iyôn ba: «Ju gey berarê ba?»

7 Ôbi ômpare bi wo hen uwôli sara iyôn ba: «Kelma, kirijna kam pelasij na, kwôni wo ré ayen uwôl bô tagare a nañ, añ kirijna en masa bi ené kurij bô a, menba, ôbi ômpare wo ðangi kurij bô a tumôn nij.»

8 Menba, Jêsu kôli iyôn ba: «Hena ta ay jaare tom ôrij.»

9 Kirij bay ka hen na, ôbi berare añ ay jaare tori ôrij. Na nañ sa *sa merê ta, 10 menba, bay sa Jubnê kôli iyôn ba: «Na sa sa merê ta, dîba ré jeré ayê kwoy wom né.»

¹¹ Menba, ôbi uwôlji sara iyôŋ ba: «Kwo beraren hen kôlen iyôŋ ba: <Ay kwoy wom ju ôrijn.> »

¹² Menba, bay engereri iyôŋ ba: «Na i bi a kôlem: <Ay kwoy wom ju ôrijn hen ba?> »

¹³ Nijba, ôbi hôn kwôni wo kôli kwôlê bi wo hen né, wôsa Jésu kay perê ðijé ka kwôni ka ðebe ya hen.

¹⁴ Cêgê menba, Jésu uwôjñi derô haba wo *iyéy Emen a, menba, kôli iyôŋ ba: «Ju berare nij nijba, ju hô li têrijn ré nij wô wo anga ðé ka hen, maa hô lêm sôŋ.»

¹⁵ Menba, gawra bi wo hen, ô kôlij bay sa Jubnê iyôŋ ba, ré na Jésu a na ré berarêri hen.

¹⁶ Na ôbi á, Jubnê ré woge Jésu wôsa ôbi ré berare gawra nañ sa merê ta. ¹⁷ Nijba, Jésu kôlji iyôŋ ba: «Iban na li jé aŋ ôbi li na hen iyôŋ yôôd. Aŋ nôbi kôba, en li hen iyôŋ men.»

¹⁸ Na wô ôbi wo hen, aŋa bay sa Jubnê ré woge damaŋ a ciré deréri wô wo ôbi ré ðage sa tôô to gengij sa sa merê ta hen mera ré nijba, wô wo ôbi ré uwôge Emen Ibari men, ôbi ré li yiri ðiré na Emen iyôŋ a men.

Emen bij Kemari Jésu tôô sa are kê m a

¹⁹ Jésu hô kôlji iyôŋ ba: «Na kelêŋge na tu kwôlê: Kema na nê m ê lê ani kani sa kibri ré, nijba, ôbi li na anga ôbi gel yi Ibari a men, na anga Ibari li kê m hen, na bay a, ôbi ré li hen men. ²⁰ Wôsa Baba Emen gey Kemari aŋa ré gili anga ôbi li hen kê m men, ôbi a hô gili ka dami ðé ka ken gel hen a men, aŋ bi tunuŋge ré ge kay damaŋ a. ²¹ Mega Baba Emen béér ðijé ka ma

añ biji bay mô tu geɲ hen na, Kemari kôba, a bijɲ i i wo bôri gey na, ôbi a biri merê tu geɲ men. ²² Ôbi a, Baba Emen ba, ré jô kwôlê sa kwôni a ré, nijba, ôbi day tôô toɲ jerê kwôlê kêm bijɲ Kemari kôbri a. ²³ Añ bi bijé ré ay kibi Kema môɲ kwo bay ayɲ kibi Ibari hen iyôɲ men. Wôsa kwôni wo ay kibi Kema ré ba, Ibari wo jori hen kôba ôbi ay kibri ré a men.»

²⁴ «Na tu kwôlê a ené kelêɲge hen: kwôni wo toy kwôlê wupê, añ bi bôri sa kwo joon a hen na, ôbi a merê naɲ kwini men, ôbi a erê kini jerê kwôlê a ré nij a men, nijba, ôbi yi mega kwôni wo na ma iyôɲ, añ haw hen ôbi mô tu geɲ. ²⁵ Na tu kwôlê a ené kelêɲge hen: wulê nêɲ nij wo bijé ka ma a toyé tôô Kema Emen añ ka toy tôri hen na, bay a merê tu geɲ. ²⁶ Mega wo Iba Kema na hanê merê tu geɲ hen iyôɲ na, Kemari kôba, ôbi biri yi hanê merê tu geɲ men. ²⁷ Men, ôbi biri tôô bi ré jôriɲ kwôlê sa bijé a men, wôsa ôbi na *Kema Gawra. ²⁸ Bi kwôlê wo en kelêɲge hen li tunuɲge ge kay ré, wôsa kirɲa wulêri nêɲ na, bijé ka ma ma hen a toyé tôri. ²⁹ Menba, bay a jê sé kamɲê. Añ kaɲ bay lê derê hen na, bay a jê sé kamɲê wô merê tu geɲ men, kaɲ bay lê habré ba, bay a jê sé kamɲê bi bay ré jô kwôlê sarji a men.»

Bijé ka dô kwôli Jêsu

³⁰ «Ani ka en nêɲ lê sa keben ba, naɲ. En jô kwôlê sa bijé a na naɲ kwôlo Emen kôlen hen. Añ jerê kwôlê wupê bi wo hen, na naɲ geréri wôsa en woge na bô geyé wupê ré, nijba, bô geyé wo kwo joon hen dî. ³¹ Hena ré na

nôbi a derê kwôlen naŋ keben wupê ba, ka bê bôrŋge san a ré. ³² Nijba, kwôni wo dŋangi wo dô kwôlen hen ya, aŋ en hôn wo kwôlen wo ôbi ré dô hen na, ré na tiri. ³³ Ken jé yi Ja a aŋ kwôlo ôbi dô gengiŋ san hen na, na kwôlê wop tiri. ³⁴ Kupê nôbi ba, na gawra a derê kwôlen ré, nijba, en kôl kwôli Ja hen iyôŋ bi kené uwôŋiŋ gelê. ³⁵ Ja na yi môŋ tare top tô deŋere to berare kirij, aŋ na ken li yi derê sem wô kirij ka perangi bay ka hen. ³⁶ Nijba, nôbi ba, ôbi derê kwôlen ya, aŋ kwôlen bi wo ôbi dô hen na, damanŋ gôliŋ kwo Ja aŋ, wôsa aŋga en li hen na, na Iban a ben a ené li hen, aŋ na bay a derê kwôlen men, gel wo Iban a ré joon hen a men. ³⁷ Men, Iban bi wo joon hen na, ôbi naŋ yiri dô kwôlen, nijba, ken toy tôri ré men, ken gili ré a men. ³⁸ Kwôlê wori yi bôrŋge a ré, wôsa ken bi bôrŋge sa kwo ôbi jori hen né. ³⁹ Men, ken dêŋse men, kôbe tó magtubu to Emen a men, wôsa ken erem mega ré na sa kebre aŋa kené môriŋ naŋ kunuŋge hen. Aŋ na magtubu hende to hen, a na hende derê kwôlen. ⁴⁰ Bi wo hen, kôba, ken kaŋ era yen a bi kené mô naŋ kunuŋge.»

⁴¹ «Hini emê wupê na, hena na ligi gawrê a ré. ⁴² Nijba, en henêŋge men, en hôn wo geyé Emen na, ré naŋ bôrŋge a a men. ⁴³ En era naŋ hini Iban menba, ken kapen, nijba, kwo era sa kibri wori menba, na ôbi a kené geyri dī men. ⁴⁴ Kenbay ka ken gey ayiŋ kibi yerŋge dība, ken woge ayê kibi wo hena ligi Emen a mera ré hen, menba, ka lê iyeŋ a kené bê bôrŋge san a ba? ⁴⁵ Ma ka ermé yaŋ ba, ené ulêŋge kwôlê sarŋge

a tumô Iban a. Nijba, ôbi ulênge kwôlê sarnge a ba, na *Moyis wo ken dî bônge sari a hen dî. ⁴⁶ Wôsa hena, na kené bi bônge sa Moyis a ba, ré kené bê bônge san a men, wôsa ôbi na li magtubu to kôl kwôlen. ⁴⁷ Nijba, hena kené bi bônge sa magtubu to Moyis a ré ba, ka lê iyen a kené bê bônge sa kwôlê wupê a ba?»

6

Jésu bij bijné ka kwôni emê

(Mt 14: 13-21, Mk 6: 30-44, Lk 9: 10-17)

¹ Cêgi kwôlo Jésu kôl hen menba, ôbi ô si cêgi cér wo Galilé wo bay uwôgere Tibériyad hen.

² Bijné kwône kôbe tôri wôsa bay gel ginê wo ôbi li sa bijné kaj bay ômpare a hen. ³ Menba, Jésu naj bay tôri d'ayji ô merê sa keram a. ⁴ Wulê bi wo hen na, sa lê geserê *Pak wo Jubnê hen kôba, baa da men.

⁵ Menba, kirija Jésu ay tiri ta menba, gel kwônê bijné ka era ligiri a hen, menba, ôbi engerij Pilip iyôn ba: «Naa erê kelé mapa na yôn a nana bij bijné bay ka hen ré ôm ba?» ⁶ Ôbi kôl hen iyôn, bi diré hônij kwôlo bô Pilip a. Wôsa Jésu hôn anga da lê nij. ⁷ Menba, Pilip uwôli sara iyôn ba: «Bi i i ba ré uwôn dê dê ôm na, hena nana kel mapa na tu *déniyé arew wô kôba, a yêji ba ya.»

⁸ Menba, ôbi tô Jésu wo pôni wo bay uwôgeri André woj yêni Simô Piyêr hen kôli iyôn ba:

⁹ «Kema wo pôni ôrij naj mapa bay wo bay li naj ôrj* men kuyê wô nà ya a men, nijba,

* **6:9** 6: 9 Ôrj ná, na kaw ka yi mega gêmê iyôn.

kwônê ðijé ka hen ba, mapa wo bay nañ kuyê ka wôê hen, a liji mi ba?»

¹⁰ Menba, Jésu kôl iyôn ba: «Bingéji bi bay mô tôñ.» Kalmê yi gañ kirij bay ka hen.

Bay mô tôñ añ bay kêm na impê dubu bay.
¹¹ Menba, Jésu pô mapa bi wo hen, añ kirijna lij Emen dosé menba, céñ ðijé bay ka hen men, ôbi pô kuyê lij mega ôbi wo hen iyôn añ céji a sara mega wo bôrji gey. ¹² Kirijna ðijé bay ka hen uyirêji nij, menba, Jésu kôlij bay tôri iyôn ba: «Perêñge tô mapa wo baa hen dîba, ken dî mène añ né.»

¹³ Menba, bay tôri dayrê tô mapa wo bay hen gwanê môj kibi wôê.

¹⁴ Kirijna ðijé gel gijê wo Jésu li hen iyôn menba, bay kôl iyôn ba: «Gawra wo hen na, *ôbi kibi Emen wo Emen kôl ré sa sa terare a nà, bi na tiri.»

¹⁵ Jésu hôn wo bay ré sa dôri ereñ wô biri kenare hen iyôn menba, ôbi dô yiri pini hô sa keram a.

Jésu ô sa kam a

(Mt 14: 22-33, Mk 6: 45-52)

¹⁶ Kirijna kirij yi burgem menba, bay tôri ôrji kibi cér a. ¹⁷ Bay day bô bato a ciré erê tera Kapêrnayôm a. Kirij yoy nij menba, Jésu sa uwonji ré tô tô. ¹⁸ Menba, kal wo dami ge añ mêw tôrijn damañ. ¹⁹ Kirijna bay tô Jésu jubu bato nê m kilomêter jii ley menba, bay gel Jésu era sa kam a añ sa da kwarji a menba, harê liji damañ. ²⁰ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Harêñge ré, na nôbi.»

²¹ Bay gey ciré ayêri bô bato a niŋba, bay biŋ kirij ka bay ca erê ya hen, jigê mera.

Jésu na kwô woj merê tu gej

²² Wulê pôn cêgê menba, kirijna kwônê biŋé ka baa cêgi cér a hen, gel wo bato ré baa pôn aŋ bay tô Jésus ré ay ôriŋ na piniŋi aŋ Jésus ré day naŋ ci ré. ²³ Bay gel kwônê bato to daŋgi wo hena si Tibériyad sa dŋubu da naŋ kirij ka Jésus henaŋ pôriŋ mapa aŋ liŋ Emen dosé pa dema ré biji ôm tô hen. ²⁴ Kirijna bay gel wo Jésus naŋ bay tôri naŋji menba, bay dayji bô kwônê bato bi wo hen a aŋ ôrji Kapêrnayôm ciré ô wogé Jésus.

²⁵ Kirijna bay uwonni cêgi cér a menba, bay kôli iyôn ba: «*Rabi, ju sa nà ná kirij ka yôn ba?»

²⁶ Menba, Jésus uwôlji sara iyôn ba: «Na kelênge na tu kwôlê, ken wogen na wô giŋê wo ken gel en li hen né niŋba, na wô mapa wo na ken ôm uyirê hen dî. ²⁷ Lênge jé na wô aŋgaŋ emê ka kiya a uyê hen né niŋba, ken li jé wô ka a yé yôd aŋ a lê aŋ ka merê naŋ kununge a men hen dî. Aŋgaŋ emê bay ka hen na, na nôbi *Kema Gawra a bénge. Wôsa na Ibarna Emen a ben tôô hende to hen bi ené liŋ hen iyôn.»

²⁸ Menba, biŋé bay ka hen engerij Jésus iyôn ba: «Na ba, niŋa lê iyeŋ a niné lê aŋga Emen gey niné li hen ba?»

²⁹ Menba, Jésus uwôlji sara iyôn ba: «Jé wo Emen gey bi wo hen na, na wo kené bi bôrŋge sa kwo ôbi jori a hen.»

³⁰ Menba, bay kôli iyôn ba: «Aŋgaŋ giŋê kaŋ gelé ka yôn a jeré lê béni bi niné gel aŋ bi

niné bijn bôrni sam a ba? ³¹ Mômêrni na ôm anğan emê ka bay uwôgeri *man ka na hena derômaran a derô gwôlê hen, mega wo na lijn bô magtubu to Emen a kôl iyôn ba: «Ôbi na biji emê wo hena derômaran a bay na ôm.» »

³² Menba, Jêsu kôlji iyôn ba: «Na tu kwôlê a ené kelênge hen: *Moyis a na bêngge emê bi wo na hena derômaran a hen né, nijba, nà ná Iban a na bêngge emê wojn tiri bi wo hena derômaran a hen dî.» ³³ Wôsa emê wo Emen na, na kwo hena derômaran a an ôbi a lê a bijné ré mô tu gejn hen.

³⁴ Menba, bijné bay ka hen uwôli sara iyôn ba: «Kelma, béni emê bi wo hen kwôy kwôy.»

³⁵ Menba, Jêsu kôlji iyôn ba: «Na nôbi, a na emê wojn merê tu gejn bi wo hen, an kwôni wo era yen a ba, kurôn a liri ré nij men, kwo bi bôri san a ba, kam a diri ré nij a men. ³⁶ Nijba, ré ené kelênge ken gelen nan turnge hen nij, kôba, ken kan bê bônge san a a men. ³⁷ Bijné kêm ka Iban ben hen na, a era legen a men, kwôni wo era legen a ba, na dagêri nô ré a men. ³⁸ Wôsa en hena derômaran a era sa terare a, na wô lê bô geyé wujê ré, nijba, bô geyé wo kwo joon hen dî. ³⁹ Bô geyé wo kwo joon bi wo hen na, na bi ené gem ka ôbi ben hen dô, dîba, ené dî pôn iyôn kôba, ré kay ré men, bi ené biji ré ji si kamjê Wulê wojn jerê kwôlê a a men. ⁴⁰ Bô geyé wo Iban na, na wo i i wo ré gel Kemari an bi bôri sari a na, ré mô nan kwini men, bi ené sa biri ré ji si kamjê Wulê wojn jerê kwôlê a a men.»

⁴¹ Sa kwôlo Jésu na kôl hen Jubnê kôl perêrji a kôl iyôn ba: «Ena emê wo hena derômaran a hen.» ⁴² Menba, bay kôl iyôn ba: «Ôbi a na Jésu woɲ kema Josêp na ré ba? Men, nana hôn ibari nan yori a men ré ba? Menba, ôbi uwôn na yôn a ré kôl iyôn ba: <Ena emê woɲ merê tu geɲ wo hena derômaran a hen ba?> »

⁴³ Menba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «Nam-ninɲe perêrɲe a ré. ⁴⁴ Hena Iban wo joon hen, ré wuro kwôni ben ré na, ôbi nêw wo a era upen sa kibri ré, an nôbi, na sa biri jê sé kamɲê Wulê woɲ jerê kwôlê a. ⁴⁵ Bay kibi Emen na li bô magtubu a kôl iyôn ba: <Bijé kêm na, Emen a sa geléji kwôlê.> An kwo sa toy kwôlo Iban an bi bôri sara hen na, a era upen. ⁴⁶ Kwôni wo sa terare a nà wo gel Emen nan tiri ba, nan tô, nijba, na kwo hena ligi Emen a hen a gelé Ibarna Emen dî. ⁴⁷ Na kelêɲe na tu kwôlê: kwôni wo bi bôri san a na, a merê nan kwini. ⁴⁸ Nôbi a na emê woɲ merê tu geɲ. ⁴⁹ Mômêrɲe na ôm man derô gwôlê kôba, bay na ma. ⁵⁰ Nijba, emê wo hena derômaran a hen bi a nà, an i i wo ôm ba, a ma ré. ⁵¹ Ena emê woɲ merê tu geɲ wo hena derômaran a, an hena kwôni ré ôm emê bi wo hen na, ôbi a merê nan kwini. Emê wo na bé hen na, na kurônɲi yen wo na bé wô merê tu geɲ wo bijé sa terare a nà.»

⁵² Kwôlo Jésu kôl hen na, bay sa Jubnê kôl perêrji a kôl iyôn ba: «Ôbi a lê iyeɲ a ré béna kurônɲi yiri nana emê ba?»

⁵³ Menba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «Na kelênge na tu kwôlê: hena kené ôm kurôngi yen nôbi Kema Gawra ré men, ken yi kwôbreren ré a men na, ka merê tu geɲ woɲ tiri hen né. ⁵⁴ Kwôni wo ôm kurôngi yen men, yi kwôbreren a men na, ôbi a merê naɲ kwini, aɲ na sa biri jê sé kampê Wulê woɲ jerê kwôlê a. ⁵⁵ Wôsa kurôngi yen a na emê woɲ tiri woɲ emê men, kwôbreren na aɲaɲ yê kaɲ tiri kaɲ yê a men. ⁵⁶ Kwôni wo ôm kurôngi yen men, yi kwôbreren a men na, ôbi biɲ naɲ en men, nôbi kôba, na biɲ naɲ dî men. ⁵⁷ Mega Iban woɲ ôbi jonare mô geɲ hen iyôn na, nôbi kôba, na sa kibri aɲa ené môriɲ geɲ men hen. Ôbi a, kwôni wo ré ôm kurôngi yen ba, a merê tu geɲ wô keben men hen. ⁵⁸ Na emê wo hena derômaraɲ a bi a nà, ôbi na mega kwo môpêrɲge na ôm kôba, na maɲ hen né. Niɲba, kwôni wo ôm emê bi wo hen na, ôbi a merê naɲ kwini.»

⁵⁹ Jésu gelij biɲé kwôlê bi wo hen na *iyéy dapare a Kapêrnayôm a.

Bay tô Jésu ka pôni dîri aɲ

⁶⁰ Bay tôri toy kwôlê bi wo hen menba, ka pôni kwône kôl iyôn ba: «Kwôlo ôm hen na, iyêre gaɲ hen ba, i a geyé ba?»

⁶¹ Jésu hôn wo bay tôri ré kôl kwôlê sa kwôlê bi wo hen a menba, ôbi kôlji iyôn ba: «Kwôlê bi wo hen mêne bôrɲge ba? ⁶² A hen ba, hena kené sa gelen nôbi Kema Gawra hena hô kirij ka en na hen aɲ ya hen ba, ka sa kelê iyeɲ niɲ ba? ⁶³ Na Tunu toɲ hendi bô bôrê a na hendi bé merê tu geɲ dîba, kurôngi yi nêni ani ré. Kwôlo

ené kôl hen na, na kwôlê woŋ Tunu men, hende a bé merê tu geŋ a men. ⁶⁴ Nijba, biŋé ka pôni perêrŋge a hen na, bi bôrji san a ré.» Jéŋu na kôl hen iyôŋ wôsa ôbi na hôn ka ré bê bôrji sari a ré hen men, kwo ré sa ayê sari hen a men nij.

⁶⁵ Menba, Jéŋu hô kôlji iyôŋ ba: «Na ôbi á, na ené kelêŋge iyôŋ ba: Hena Emen né biŋ kwôni geré ré ba, ôbi naŋ yiri a era bê bôri san a ré.»

⁶⁶ Kirij bay ka hen na, bay tôri ka pôni dô yirji yiri a aŋ. ⁶⁷ Menba, Jéŋu kôlij bay tôri ka môj kibi wôô hen iyôŋ ba: «A kenbay, kôba ka deré yerŋge yen a aŋ men ba?»

⁶⁸ Menba, Simô Piyêr uwôli sara iyôŋ ba: «Kelma, nija erê upé na i men ba? Wôsa na jôbi pôn nêŋ a naŋ kwôlo a biŋ biŋé merê wo naŋ kwini. ⁶⁹ Nini bi bôrni sam a men, nini hôn wo jeré na Kwo yi naŋ jeŋgêri wo Emen jori hen men.»

⁷⁰ Menba, Jéŋu uwôlji sara iyôŋ ba: «Na nôbi a terêŋge kenbay ka môj kibi wôô hen ré ba? Nijba, kwo pôni perêrŋge a hen na Sidan.»

⁷¹ Ôbi kôl hen iyôŋ na wô Judas Iskariyôt kema Simô, wôsa ôbi a na kwo perê bay tô Jéŋu ka môj kibi wôô hen wo a sa ayê sari.

7

Yêné Jéŋu kaŋ bê bôrji sari a

¹ Kirija Jéŋu iyêlij bay tôri kwôlê kô nij hen iyôŋ menba, ôbi ô gôr emê wo Galilé wôsa ôbi gey erê emê wo Judé a ré, wôsa bay sa Jubné woge wo ciré deréri. ² Wulê bi wo hen na, sa lê geserê wo Jubné wo bay uwôgeri kwoŋ iyéy

gergé hen baa dfa. ³ Menba, yêneri kôli iyôn ba: «Hena ta, ju ô Judé aɲ bi bay tòm ô gelé are kêm ka ju li hen men. ⁴ Hena kwôni ré gey bi bîné ré hôni ba, a lê ani naɲ nalê ré, mega wo ju li aɲga gelîɲ hen iyôn na, liji aɲ bi tu bîné gel.»

⁵ Yêneri kaɲ déɲ déɲ bay kôba, kaɲ bê bôrji sari a men. ⁶ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Wulê wupê nôbi nê m ré tô, niɲba, kenbay ba, wulê kêm na kwo dôri. ⁷ Kenbay ba, bîné a derênge ré, niɲba, nôbi ba, bay a dôren, wôsa en dô kwôli jé lêreji wo habiɲ hen ta. ⁸ Kenbay ken ô lê geserê bi wo hen haɲge, niɲba, nôbi ba, na erê ré, wôsa wulê wupê nê m ré tô.»

⁹ Kirîɲa Jésu kôlji hen iyôn menba, ôbi ba, tôn Galilé.

Jésu ô kini lê geserê wo bay uwôgeri kwon iyéy gergé hen

¹⁰ Kirîɲa yêneri ôrji lê geserê bi wo hen niɲ, menba, Jésu ô men, niɲba, ôbi ô naɲ nalê dîba, kwôni hô n né. ¹¹ Bay sa Jubnê wogeri kini lê geserê bi wo hen a, aɲ engereji iyôn ba: «Ôbi yôn ba?»

¹² Bîné kôl kwôlê damaɲ gengiɲ sari aɲ ka pôni kôl iyôn ba: «Ôbi na gawra wo dôri» men, ka pôni kôl iyôn ba: «Ôbi na gawra wo habiɲ wôsa ôbi bi bîné kay damaɲ.» ¹³ Niɲba, kwôni wo ré kôl kwôli Jésu kaɲ ta ba, naɲ wôsa bay hariɲ bay sa Jubnê.

¹⁴ Kirîɲa bay li geserê kwôy sa bôb derôre a niɲ menba, Jésu ô derô haba wo *iyéy Emen a ô gelîɲ bîné are. ¹⁵ Derê kwôlê wori bi wo dê kirîɲ

menba, bay sa Jubnê kôl iyôn ba: «Ôbi dôyrê magtubu to Emen né menba, li iyen a ôbi ré hôn tôô to Emen hen iyôn ba?»

¹⁶ Menba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «Anğa en gelij bijné hen na, na kapê ré, nijba, na ka kwo joon hen dî. ¹⁷ Hena kwôni wo ré gey lê bô geyé wo Emen dema ré henê na ba, gelé anğanê bay ka hen, ré na ka Emen laba, ené iyêl na sa keben dî ba tô. ¹⁸ Kwôni wo kôl kwôlê sa kibri na, ôbi woge na hini emê wo gengij sari nijba, kwo woge hini emê wo kwo jori hen na, na ôbi a kelê kwôlê woj tiri. Kwôni bi wo iyôngi hen na, na ôbi lê anğan lamê tu kirij né. ¹⁹ *Moyis na béngge tôô nijba, kwôni na bi kwôlê sa tôô hende to hen a ré, menba, wô mi a kené gey kené deren ba?»

²⁰ Menba, kwônê bijné uwôli sara iyôn ba: «Ba, ju yé? I a geyé diré derem ba?»

²¹ Menba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «En li gijné na pôn tô naj *sa merê ta menba, tununje ge kay mera ba? ²² Moyis na béngge tôô toj walê keñ. Ôbi a, hena ré na naj sa merê ta, a wulê woj walij gawra keñ ré nêmba, ken wali keñ hen. (Tiri wori ba, tôô hende to hen, hena na yi Moyis a ré, nijba, hena na yi môjnêrñge a dî.) ²³ Hena kené walij kema wo dê keñ naj sa merê ta bi tôô to Moyis ré dagij ré ba, wô mi a kené dî bôrñge tarêñge san a, kirija en berare yi gawra yôd sa merê ta a ba? ²⁴ Jerêñge kwôlê naj kini dîba, ken jô kwôlê woj bôd a tôn hen né.»

Jésu na Krist, kwo Emen dôri hen bi ba?

25 Bijné ka pôni ka Jérusalêm kôl iyôn ba: «Na gawra wo bay wogeri ciré deréri bi a na ré ba?

26 Ôbi iyêl dîbijî tu wolé hen iyôn menba, bay kôl kwôlê wôni ré, wô mi ba? Na ba, kilmérna hôn wo ôbi ré na *Krist, kwo Emen dôri hen nij ba?

27 Wôsa gawra wo hen na, nana hôn kirijî ka ôbi henaj ya hen, nijba, kirijîna Krist, kwo Emen dôri hen a sa na, kwôni a henê kirijî ka ôbi henaj ya hen né.»

28 Menba, Jésu gelijî bijné kwôlê derô haba wo iyéy Emen a aj iyêl kaj ta kôl iyôn ba: «Ken hôn kirijî ka en henaj ya hen dô men, ken hônen a men, en era na sa keben né, nijba, kwo joon hen na, na gawra wojî ôbi bôô pôn nijba, ken hôni ré. 29 Nijba, nôbi ba, en hôni wôsa en hena na ligiri a, aj na ôbi a joon hen.»

30 Bay woge ciré beréri nijba, bay nêmen beréri ré, wôsa wulê wojî beréri nêmen ré tô. 31 Bijné kwône bi bôrji sari a aj bay kôl iyôn ba: «Kirijîna Krist, kwo Emen dôri hen a sa sa ba, ôbi a lê gijê dê kwo gawra hen ba?»

32 Kirijîna *Parisijênê toy kwôlo bijné kôl gengijî sa Jésu hen, menba, damné kaj bay bê kwôbe naj Parisijênê jé bay gemé iyéy merê ré ô berori eraj. 33 Jésu kôl iyôn ba: «Na merê naj ken sem a, dema ené herê ligi kwo joon a hen tô. 34 Aj ka sa wogen nijba, ka unen né, wôsa ka nêmené bijî kirijî ka na môrijî ya hen né.»

35 Sa kwôlo ôbi kôl hen menba, Jubnê kôl kôl iyôn ba: «Kirijî ka yôn a ôbi ré erê ya a nana uwonni ré ba? Ôbi a erê uné na Jubnê ka userijî sa iyé Grêknê hen aj a erê gelijî Grêknê are dê.

³⁶ Bô kwôlo ôbi kôl iyôn ba: «Ka sa wogen nijba, ka upen né, wôsa ka nê mê bij kirij ka na môrij ya hen né hen ba, na iyeŋ ba?» »

Hanê kam ka bij bijé gelê

³⁷ Gerjé wulê lê geserê wo na wulê wo dami hen na, Jésu hena dëbu ta aŋ iyêl kaŋ a ta kôl iyôn ba: «Hena kwôni wo kam ré diri ba, bi era upen aŋ sa yi kam ka na biri hen. ³⁸ Kwôni wo bi bôri san a ba, hanê kam kaŋ gelê a geré bôri a, mega wo magtubu to Emen kôlij hen iyôn.»

³⁹ Jésu kôl hen iyôn gengij na sa Tunu to ka bi bôrji sari a hen ré sa upé, wôsa Tunu hende to hen na bij ré tô, wôsa Jésu uwôn dampare tori ré tô.

Karijare yi perê bijé wô sa Jésu

⁴⁰ Bijé toy kwôlo ôbi kôl hen menba, bay kôl iyôn ba: «Gawra wo hen, na *ôbi kibi Emen wo nana mô gemni bi tiri.»

⁴¹ Men, ka pôni kôl iyôn ba: «Na Krist, kwo Emen dôri hen» men, ka pôni kôl iyôn ba: «Krist, kwo Emen dôri hen bi a hena na Galilé men ba? Eŋ eŋ. ⁴² Magtubu to Emen kôl ôbi réé hena na tô môj wo kelma Dabid a men, sa iyé kelma Dabid to bay uwôgere Bêteléhêm hen a men ré ba?»

⁴³ Menba, bijé karij sa kibi Jésu. ⁴⁴ Ka pôni perê gey ciré heréri nijba, kwôni biri ré tô.

Bô denjéle wo damné ka Jubjé

⁴⁵ Kirija bay gemé iyéy Emen hen bulo hera menba, damné kaŋ bay bê kwôbe naŋ Parisijênê eŋgeriji iyôn ba: «Wô mi a kené burori ré ba?»

⁴⁶ Menba, bay uwôlji sara iyôn ba: «Nini gel gawra wo iyêl môn kwo hen sa pôn né.»

⁴⁷ Parisijnê kôlji iyôn ba: «Kenbay kôba, ken do bay lamange men ba? ⁴⁸ Ken gelo dami wona wôni ley, *Parisijnê ley ba bôrji sari a men ba?

⁴⁹ Kwônê bijné bay ka hen na, bay hôn tôô to Moyis dô ré, aɲ tômê bu sarji.»

⁵⁰ Parisijnê wo pôni wo bay uwôgeri Nikwodêm wo na era sa uwôn Jêsu yoyre hen kôliɲ megêri iyôn ba: ⁵¹ «Tôô tona jôô wo nana bu gawra aɲ kwôlê pa dema ôbi ré dô kwôli anga ôbi li hen tô.»

⁵² Menba, bay uwôli sara iyôn ba: «Jôbi ju na kwo Galilé men ba? Kôbe bô magtubu to Emen a aɲ já gelé wo ôbi kibi Emen wôni ré hena Galilé ré kwôy.» [⁵³ Menba, i i kôba hô iɲ iɲ.

8

Iyore to bay bure sa wônijare toɲ têriɲ a

¹ Kirija i i kôba, ô iɲ niɲ menba, Jêsu ô sa Keram wo Olibiyé. ² Tô kirij cud menba, ôbi bul hô derô haba wo *iyéy Emen a menba, bijné kêm uso da ligiri a. Ôbi mô tôɲ aɲ dôrji kwôlê. ³ Menba, *bay derê tô tôô to Emen aɲ *Parisijnê eraɲ aɲ iyore to bay jerare sa wônijare toɲ têriɲ hen. Aɲ bay dere debe tumô bijné kêm.

⁴ Menba, bay kôliɲ Jêsu iyôn ba: «*Rabi, iyore to nà ná, nini jerare sa wônijare toɲ têriɲ a.

⁵ Tôô to *Moyis na kelêni mega wo yébé bay ka

iyôngi hen na, bi niné gôbiji deréjɩ naɗ jerew. Nijɩba, kwom jôbi ba, ju kôl iyeɗ ba?»

⁶ Bay engereri hen iyônɗ bi ciré sélijni bi ciré dɩɗɩ kwôlê sari a. Nijɩba, Jésu he sari tônɗ aɗ dɩ ani terare naɗ kema kôbri. ⁷ Mega wo bay engereri têê kwône hen iyônɗ menba, Jésu dô sari ta, aɗ kôlji iyônɗ ba: «Bi kwôni wo perêrɗge a hen wo li têriɗ ré ba, ay jerew uwôliɗ iyore hende to hen tumô na gelé.»

⁸ Menba, ôbi hô he sari tônɗ aɗ dɩ ani terare a. ⁹ Kirɩɗa bay toy hen iyônɗ menba, bôrji dôyrêji aɗ bay nal pôn pôn ô, ayiɗ tôri sa surɗê a kwôy sa sa kaɗ kamrê. Menba, Jésu naɗ iyore hende to ré dɛbu derôrji a hen a baji mera. ¹⁰ Kirɩɗa Jésu dô sari ta aɗ gel na iyore hende to hen a dɛbé baa hen mera menba, ôbi kôle iyônɗ ba: «Bay ô yônɗ ba? Kwôni jô kwôlê wôni sarê ré ba?» ¹¹ Menba, hende uwôli sara iyônɗ ba: «Kelma, kwôni jô kwôlê wôni san a ré.» Menba, Jésu kôle iyônɗ ba: «Nôbi kôba, en bîré naɗ kwôlê ré men, ô harê nij, nijba, mu hô li têriɗ ré nij.»]

Jésu na kirɩɗ ka perañgi ka sa terare a nà

¹² Jésu hô kôlji iyônɗ ba: «Ena kirɩɗ ka perañgi ka sa terare a nà. Kwôni wo era tôn a ba, a erê kirɩɗ ka hendi a ré nij, nijba, ôbi a upé kirɩɗ ka perañgi ka a biri ôbi a merê tu geɗ hen.»

¹³ Sa kwôlo ôbi kôl hen menba, Parisiɗêɗê kôli iyônɗ ba: «Ju dô kwôlem naɗ kem hen na, kwôlê wom bi wo hen na tiri ré.»

¹⁴ Menba, Jésu uwôli sara iyônɗ ba: «Hena ené dô kwôlê wupê naɗ keben kôba, na tu kwôlê

wôsa en hôn kirij ka en henaj ya men, ka na ôrij ya hen a men, nijba, kenbay ken hôn kirij ka en henaj ya hen né men, ka na ôrij ya hen né a men. ¹⁵ Kenbay ba, jerê kwôlê wonge na mega gawrê jôrij hen iyôn nijba, nôbi en jô kwôlê sa kwôni a ré. ¹⁶ A hena ené jô kwôlê sa kwôni a ba, jerê kwôlê wupê bi wo hen na, bij naj tu kwôlê wôsa ena penen ré, nijba, Iban wo joon hen na naj en. ¹⁷ Men lij bô magtubu tô tonge a kôl iyôn ba: «Hena bijé wô ré dô kwôli kwôni na, na tu kwôlê a bay ré kôl hen.» ¹⁸ En dô kwôlen naj keben men, Iban wo joon hen kôba, dô kwôlen a men.»

¹⁹ Menba, bay kôli iyôn ba: «A Iban bi yôn ba?» Menba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «Ken hônén ré men, ken hôn Iban ré a men. Hena kené hônén ba, ka hené Iban men.»

²⁰ Jésu kôlji kwôlê bi wo hen, na kirija ôbi gelij bijé are bô iyéy Emen a kwa kirij ka kini bê gursu yij ya hen nijba, kwôni pôn iyôn kôba, biri ré wôsa wulê wori nêmen ré tô.

Ka nêmé erê kirij ka na erê ya hen né

²¹ Jésu hô kôlji iyôn ba: «Na erê aj ka wogen aj ka naj tô têrij tonge a. Ka nêmé erê kirij ka na erê ya hen né.»

²² Sa kwôlê bi wo hen a na, damné ka Jubné kôl iyôn ba: «Ôbi a deré yiri naj kôbri a ré kôl iyôn ba: ka nêmé erê kirij ka na erê ya ré hen ba?»

²³ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Kena ka tôj nà, nijba, nôbi ena kwo ta. Ken ô tô anja sa terare

a nà, nɪɲba, nòbi ba, en ô tô aŋga sa terare nà ré. ²⁴ Na ôbi á, ré ené kelêŋge kené ma tô têriɲ tonɟe a hen, wôsa hena kené bi bôrɲge sa kwo en kôl ené na ôbi hen ré ba, ka ma tô têriɲ tonɟe a.»

²⁵ Bay enɟereri iyôŋ ba: «Ju na i ba?» Menba, Jésu uwôlji sara iyôŋ ba: «Ôbi a ré ené kelêŋge tumô nɪɲ. ²⁶ Kwôlo ré ené kelê men, jerê men gengiɲ sariɲge na, yi damaɲ nɪɲba, kwo joon hen na, kôl na tu kwôlê aɲ na kwôlo en toya kibri a a ené kôliɲ bɪɲé ka sa terare a nà hen.»

²⁷ Nɪɲba, bay hôn wo ré gengiɲ na sa Ibari a ôbi ré kôlji hen né. ²⁸ Jésu hô kôlji iyôŋ ba: «Wulê wo ka sa dɛn nòbi *Kema Gawra ta sa gurô tagelê hen dema kené henê kwo en kôl ené na ôbi hen, ené li ani kani sa keben ré nɪɲba, ré na aŋga Iban na ré gelen hen a ené kôl kwôliɲ hen dɪ. ²⁹ Ôbi wo na joon hen, na naɲ en dɪba, ôbi dɛn aɲ né, wôsa en li na aŋga bôri ôbi gey hen.»

³⁰ Jésu iyêl hen iyôŋ menba, bɪɲé kwône bi bôrji sari a.

Kwôŋgê Abraham kaɲ tiri

³¹ Menba, ôbi kôliɲ Jubɲê ka bi bôrji sari a hen iyôŋ ba: «Hena kené gem kwôlê wupê bôrɲge a na, kena bay tôn tiri. ³² Men, ka henê tu kwôlê men, tu kwôlê bi wo hen a derêŋge bô lemnare a a men.»

³³ Menba, bay uwôli sara iyôŋ ba: «Nibay nina kwôŋgê *Abraham men, kwôni na lêni lemnare ré a men, menba, wô mi a jeré kôl iyôŋ ba: «Ka merê sariɲge seɲge ba?» »

³⁴ Menba, Jésu hô uwôlji sara iyôn ba: «Na kelênge na tu kwôlê, hena kwôni ré ay yiri bip têtîj na, ôbi na lema wore. ³⁵ Lema a merê bô ira kwôy ré, nijba, kema iyére a merê ya kwôy dî. ³⁶ Hena nôbi Kema Gawra ené derênge bô lemnare to têtîj a ba, ka merê sarêge senge tiri a men. ³⁷ En hôn wo kené na kwônêgê Abraham a men, nijba, ken gey bi kené deren wôsa ken gey kwôlê wupê ré. ³⁸ Nôbi en kôl na kwôli anja en gel yi Iban a, nijba, kenbay ken li na anja na toy kwôlijji kibi ibarenge a.»

³⁹ Menba, bay uwôli sara iyôn ba: «Nibay ibarni na Abraham.» Nijba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «Hena henañ kené na kam Abraham ba, henañ kené lê anja Abraham na li hen dî. ⁴⁰ Haw hen ken gey kené deren nôbi wop ôbi kelênge tu kwôlê wo en toy kibi Emen a hen, nijba, Abraham wo na ibarenge bi hen na, na li hen iyôn né. ⁴¹ Kenbay ken li na anja ibarenge na li.» Menba, bay kôli iyôn ba: «Nibay nija lamnapê ré, wôsa Emen pôn nêj hari a na Ibarni.»

⁴² Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Hena Emen henañ a ré na Ibarenge na, henañ kené geyen, wôsa en hena na ligi Emen a a ené sa hen men, en era na sa keben ré, nijba, na ôbi a joon hen a men. ⁴³ Menba, wô mi a kené hôn bô kwôlê wupê ré ba? Wôsa ken nêw toyé kwôlê wupê ré. ⁴⁴ Ibarenge na Sidan añ ken gey lê na anja bô ibarenge gey hen. Ôbi na na ôbi deré temare ca tumô yeñ men, na ôbi benare a men dîba kwôlê wop tiri nap yiri a. Kirija ôbi gey lê benare na, ôbi kôl kwôlê nap sa yiri, wôsa ôbi na ôbi lê

benare men, ôbi na iba benare a men. ⁴⁵ Nijba, na wô wo en kôl tu kwôlê hen aña kené kaɲ bê bôrnge sara hen. ⁴⁶ I a perêrnge a hen a gelé wo ené li têriɲ ba? A hena ené kôl na tu kwôlê ba, wô mi a kené kaɲ bê bôrnge san a ba? ⁴⁷ Kwôni wo na kwo Emen na, toy kwôlo Emen kôl hen, nijba, kenbay ken toy ré, wôsa kena ka Emen né.»

⁴⁸ Menba, Jubnê uwôli sara iyôɲ ba: «Kwôlo na nini kôl jeré na gawra wo Samari men, tunu to habiɲ ré yi bôm a a men hen na, na na benare ré.» ⁴⁹ Menba, Jêsu uwôlji sara iyôɲ ba: «Tunu to habiɲ yi bôn a ré, nijba, en ay na kibi Iban menba, ken ay keben né. ⁵⁰ En woge na hini emê wupê ré, nijba, ôbi a wogé hini emê wo gengiɲ san men, ôbi jerê kwôlê a men na, hen ya. ⁵¹ Na tu kwôlê a ené kelênge hen: kwôni wo gem kwôlê wupê bôri a na, temare a deréri ré nij.»

⁵² Menba, Jubnê kôli iyôɲ ba: «Haw hen nini hôn wo tunu to habiɲ ré yi bôm a nij. Wôsa *Abraham ma men, bay kibi Emen kôba maji a men, menba, jôbi ju kôl iyôɲ ba: <Hena kwôni ré gem kwôlê wupê ba, temare a deréri ré nij.> ⁵³ Jôbi ju na kwo dami dê Abraham wo na ma hen ba? Bay kibi Emen kôba, maji menba, jôbi ju li yem môɲ i iyôɲ ba?»

⁵⁴ Menba, Jêsu uwôlji sara iyôɲ ba: «Hena ené ay kibi yen ba, ayê kibi yi wupê bi wo hen na ani ré. Na Iban wo ken kôl ré na Emen wonge hen a ayê keben. ⁵⁵ Ken hôni ré, nijba, nôbi ba, en hôni. Hena ené kôl ené hôni ré na, réé ené yé ôbi benare môɲ kenbay iyôɲ men, nijba, en

hônî men, en gem kwôlê wori a men. ⁵⁶ Ibarenge Abraham na sê peré wo dîré gelé wulê wupé bi wo hen. Ôbi na gel aṅ na li yi derê.»

⁵⁷ Menba, Jubnê kôli iyônṅ ba: «Elêrem nêmm tôre bay ré tô menba, na ju gel Abraham niṅ ba?»

⁵⁸ Menba, Jêsu uwôlji sara iyônṅ ba: «Na tu kwôlê a ené kelênge hen: pa dema Abraham na ré yêṅ tô na, na en ya niṅ.»

⁵⁹ Kirîṅa bay toy hen iyônṅ menba, bay pô jerew ciré gôbîṅni menba, Jêsu uwôbe aṅ séṅ derô haba wo *iyéy Emen a aṅ ô.

9

Jêsu berare gawra wo tiri na toṅ bô yori a

¹ Wulê wo pônî Jêsu ô tô geré menba, ôbi gel gawra wo pônî wo tiri na toṅ bô yori a. ² Menba, bay tôri engereri iyônṅ ba: «*Rabi, gawra wo nà ba, na wô kibi têriṅ tori laba to balêri a lê aṅa tiri ré tiṅ bô yori a hen ba?»

³ Menba, Jêsu uwôlji sara iyônṅ ba: «Na wô sa têriṅ tori ré men, to balêri ré a men, niṅba, tiri tiṅ bi néé wo Emen ré gel yiri nô sari a. ⁴ Mega wo kirîṅ ka perangi baa nà tô hen na, bi na lênge jé wo kwo joon hen. Wôsa yoyre baa dâ niṅ aṅ kwônî a nêmmê lê jé ré niṅ. ⁵ Mega wo en baa sa terare a nà tô hen na, ena kirîṅ ka perangi ka bîṅé ka sa terare a nà.»

⁶ Kirîṅa ôbi kôl kwôlê bi wo hen iyônṅ kô niṅ menba, ôbi tebe kalê tôṅ aṅ bulônṅ terare. Ôbi ay terare hende to ôbi bulônṅ hen aṅ li tu ôbi tu tiṅ bi wo hen a. ⁷ Aṅ Jêsu kôli iyônṅ ba: «Ô ju ô pelé tum bô kam tagare ka bay uwôgeji Silowé

hen.» (Silowé bôri na ôbi jé.) Ôbi ô pelé tiri bô kam tagare hende to hen menba, ôbi gel kirij dô aṅ bulo hera.

⁸ Bay kwari men, bijné ka na hôni tumô tumô mōṅ ôbi uwôlê are hen na, bay kôl iyôṅ ba: «Kamaṅ, na gawra wo na miirê uwôl are na hen né ba?»

⁹ Menba, ka pōni kôl ré na ôbi men, ka pōni kôl ré na kwôni wo gelij naṅ dī dī men. Menba, ôbi naṅ kibri kôlji iyôṅ ba: «Na nôbi.»

¹⁰ Menba, bay kôli iyôṅ ba: «Ju li iyeṅ a jeré gel kirij hen iyôṅ ba?»

¹¹ Menba, ôbi kôlji iyôṅ ba: «Gawra wo bay uwôgeri Jésu hen a bulôṅê terare aṅ lēn tun a, aṅ kôlen iyôṅ ba: «Ô ju ô pelé tum bô kam tagare to Silowé.» Menba, en ô pelé tun menba, en gel kirij mera.»

¹² Menba, bay hô engereri iyôṅ ba: «Gawra bi wo hen na yôṅ ba?» Menba, ôbi kôlji iyôṅ ba: «En hōn né.»

Parisijêṅê engerij ôbi tu tij bi wo hen kwôlê

¹³ Menba, bay ôrij naṅ gawra bi wo tiri na tij ligi *Parisijêṅê. ¹⁴ Na na naṅ *sa merê ta a aṅa Jésu na ré bulôṅ terare li a tu gawra bi wo hen aṅ biri gel kirij hen. ¹⁵ Menba, Parisijêṅê kôba hô engereri men, ôbi ré li na iyeṅ a ré gel kirij hen ba? Menba, ôbi kôlji iyôṅ ba: «Ôbi bulôṅ terare lēn tun a aṅ en ô pelé menba, en gel kirij mera.»

¹⁶ Sa kwôlê bi wo hen a na, Parisijêṅê ka pōni kôl iyôṅ ba: «Gawra wo hen na, hena na ligi Emen a ré, wôsa ôbi bi kwôlê sa sa merê ta a ré.» Men, ka pōni kôl iyôṅ ba: «Gawra woṅ ôbi

têriñ ba, a lê iyeñ a ré lêrê giñê wo hen iyôn ba?» Menba, kariñare yi perêrji a.

¹⁷ Menba, bay hô engere ôbi tu tiñ na iyôn ba: «Kirijna ôbi li añ ju gel kirij hen iyôn na, jôbi ba, na kwôli mi a jeré kôl gengijñ sari ba?» Menba, ôbi uwôlji sara iyôn ba: «Ôbi na *ôbi kibi Emen.»

¹⁸ Bay sa Jubnê na wo ôbi na ré na ôbi tu tiñ aña ré gel kirij hen iyôn né kwôy wo bay ô erañ nañ balêri. ¹⁹ Menba, bay engereji iyôn ba: «Na kemarñge wo ken kôl tiri ré tiñ bô yori a bi a nà ba? Menba, li iyeñ a ôbi ré gel kirij haw hen ba?»

²⁰ Menba, bay uwôlji sara iyôn ba: «Nini hôn wo ré na kemarni men, nini hôn wo tiri na ré tiñ na bô yori a a men. ²¹ Nijba, ôbi li iyeñ a ré gel kirij ba, ba nini hôn né. Men, i a lê a ôbi ré gel kirij hen ba, ba a men ba, nini hôn ré nij. Enjeréñgeri, tiri sur nij hen na, ôbi a kelê kwôlo gengijñ sari.»

²² Na ôbi á, balêri ré kôl hen iyôn wôsa bay hariñ bay sa Jubnê wôsa bay na genge mega wo hena kwôni wo ré hôn Jêsu ré na *Krist, kwo Emen dôri hen na, bay rée dagêri bô *iyéy dapare a. ²³ Na ôbi á, balêri ré kôl iyôn ba: «Tiri sur nij hen na, enjeréñgeri ôbi hen.»

²⁴ Parisijênê hô uwôgeji gawra bi wo tiri na tiñ hen añ kôli iyôn ba: «Kôl kwôlê wop tiri tumô Emen a wôsa nini hôn wo gawra bi wo ju kôl ré berarem hen na, na ôbi têriñ.»

²⁵ Menba, ôbi uwôlji sara iyôn ba: «Hena ôbi ré na ôbi têriñ ba, en hôn né, nijba, anga pôn ka en hôn na, tumô ba, tun na tiñ nijba, haw hen en gel kirij.»

²⁶ Menba, Parisiñêñê hô engereri iyôn ba: «Ôbi lêm na mi ba? Ôbi li na iyeñ a ré bôl tum hen ba?» ²⁷ Menba, ôbi uwôlji sara iyôn ba: «Ré ené kelênge niñ menba, kené toy ré wô mi ba? Wô mi a kené hô gey toyé a sôn ba? Kenbay kôba, ken gey yé bay tôri men ba?»

²⁸ Bay tiréri añ kôl iyôn ba: «Jôbi a na ôbi tôri dī terô, nibay niña bay tô *Moyis. ²⁹ Nini hôn mega wo Emen na ré iyêl añ Moyis. Niñba, gawra wo nà ná, nini hôn kirij ka ôbi henay ya hen ré.»

³⁰ Menba, ôbi uwôlji sara iyôn ba: «Kwôlo hen na, en hôn né, ôbi li añ en gel kirij hen na, ré kené henê kirij ka gawra bi wo hen henay ya hen. Menba, ken hôn kirij ka ôbi henay ya hen né. ³¹ Nana hôn wo Emen ré toy uwôlê wo bay têrij ré hari niñba, hena kwôni ré biri kwôlê men, li aña ôbi gey hen a men na, na kwôni bi wo hen a ôbi ré toy uwôlê wori. ³² Wôsa nini toy tumô mega wo kwôni na ré bôl tu kwôni wo tij bô yori a iyôn sa pôn né. ³³ Hena gawra bi wo hen ré hena na ligi Emen a ré na, ôbi ré nê mê lê ani ré kwôy.»

³⁴ Menba, Parisiñêñê kôli iyôn ba: «Ju yêñ bô têrij a menba, ju gey geléni are ba?» Menba, bay dageri bô iyéy dajare a.

Bijé ka hôn ciré na bay tu tij né

³⁵ Kirijna Jésu toy wo bay ré dage gawra bi wo hen menba, ôbi ô unéri añ kôli iyôn ba: «Ju bi bôm sa *Kema Gawra ba?» ³⁶ Menba, gawra bi wo hen uwôli sara iyôn ba: «Kelma, ôbi na i a ené bê bôn sari a ba?»

³⁷ Jésu kôli iyôn̄ ba: «Ju gili. Kwôni wo iyêl naŋ ju hen na, na ôbi.» ³⁸ Menba, ôbi kôliŋ Jésu iyôn̄ ba: «Kelma, en bi bôn sam a.» Aŋ ôbi cubu gubari tumôri a.

³⁹ Menba, Jésu kôl iyôn̄ ba: «En era sa terare a nà ná wô jerê kwôlê aŋ bi bay tu tiŋ ré gel kirij̄ men, ka gel kirij̄ hen ré hô gase yi bay tu tiŋ men.»

⁴⁰ Parisij̄nêŋê ka pôni ka ðebu naŋ ði hen toy kwôlê bi wo hen, aŋ kôli iyôn̄ ba: «Nibay kôba, nija bay tu tiŋ men ba?»

⁴¹ Menba, Jésu uwôlji sara iyôn̄ ba: «Hena henaŋ turnge ré tiŋ na, henaŋ kwôlê têriŋ henaŋ né beré sarŋge ré. Niŋba, haw hen wo ken kôl iyôn̄ ba nini gel kirij̄, na ôbi a, kwôli têriŋ tonge ré ðu sarŋge a baa ya hen.»

10

Gwosoy kwôlo gengij̄ sa ôbi abê gamgê naŋ gamgê kari

¹ «Na tu kwôlê a ené kelêŋge hen: kwôni wo si si kibi geré wo iyéy gamgê ré, niŋba, si si tu telare aŋa ré ô bô a na, na ôbi gemsare men, na bandi a men. ² Niŋba, kwôni wo si si kibi geré ba, ôbi a na ôbi abê gamgê hen ði. ³ Ôbi gemé kibi iyé gamgê hen bôl kibi iyére biri aŋ gamgê toy tôri hôn men, ôbi uwôge ka na kari hen, naŋ heniji heniji aŋ ôbi siŋ naŋ ci nô. ⁴ Kirij̄na ôbi siŋ naŋ gamgê kari bay ka hen kêŋ nô niŋ na, ôbi a derê tumôriŋ men, bay a erê tôri a a men, wôsa bay hôn tôri. ⁵ Gamgê bay ka hen ô tô kwôni wo

daŋgi a ré, niŋba, bay a geréri dī wōsa bay hōn tōri ré.»

⁶ Jésu kōlji gwosoy kwôlê bi wo hen niŋba, bay hōn kwôlo ôbi kōlji hen ré kwôy.

Jésu na ôbi abê gamgê wo dôri

⁷ Menba, Jésu hô kōlji iyôn ba: «Na tu kwôlê a ené kelêŋge hen: en yi mega kibi geré wo iyéy gamgê iyôn. ⁸ Bijné kêm ka na era tumôn hen na, na bay gemsare men, na bandi a men aŋ gamgê na toy tōrji ré. ⁹ Ena kibi geré. Hena kwôni ré si legen na, ôbi a uné gelê men, ôbi a era ira men, a sé men, ôbi a uné kalmê kaŋ emê ka lebé dô a men. ¹⁰ Ôbi gemsare ba era na wô gemsare men, deré temare men, mênê kirij a men. Niŋba, nôbi en era bi bijné ré mô tu geŋ men, ré uwôn teré kibi wo gay gay wo bô a hen a men.»

¹¹ «Ena ôbi abê gamgê wo dôri. Ôbi abê gamgê wo dôri na, ay yiri uléŋ wô gamgê kari. ¹² Niŋba, kwôni wo abe gamgê wô uwônij gursu mera dība na ôbi abêrji ré men, gamgê kôba na kari ré a men hen na, kirija ôbi gel heŋ era menba, ôbi ge dīji aŋ, aŋ heŋnê waserêji. ¹³ Ôbi li hen iyôn wōsa ôbi li jé na wô uwônij gursu mera, dība, erem sa gamgê a ré. ¹⁴⁻¹⁵ Ena ôbi abê gamgê wo dôri. Mega wo Iban hōnen men, nôbi kôba, en hōni men hen iyôn na, en hōn gamgê kaŋé men, bay kôba hōnen men. En ay yen uléŋ wô sa gamgê kaŋê. ¹⁶ En ôrij aŋ gamgê ka pōni ka aŋ bô ira nà tô. Gamgê bay ka hen na, na erê eraŋ aŋ ci, aŋ bay a toyé tōn aŋ bay kêm a sa daŋ kiniji pōn men, ôbi gemérji kôba, a pōn a men.»

¹⁷ «Iban geyen na wôsa en ay yen ulén dema ené sa upé hôrij tô hen. ¹⁸ Añ yen bi wo en ay ulén hen na, na kwôni a beren eren né, nijba, na nôbi a ayê bé nañ bô geyé wupê. En nê m dé yen bij temare men, en nê m derê yen kebre a a men. Na tôô Iban to kelan a ené li hen.»

¹⁹ Sa kwôlê bi wo ôbi kôl hen na, karijare hô yi perê Jubnê. ²⁰ Ka pôni perê kwône kôl iyôn ba: «Tunu to habij bôri a men, na kubra a men, menba, wô mi a kené toy kwôlê kibri a ba?»

²¹ Men né, ka pôni kôl iyôn ba: «Kwôni wo tunu to habij bôri ba, a kelê kwôlê hen iyôn né men, tunu to habij ba, a belê tu ôbi tu tij ba men».

Jubnê kañ Jêsu

²² Bay li geserê wop belê kibi *iyéy Emen Jérusalêm a kibi kelanê a. ²³ Menba, Jêsu ô palê derô haba wo iyéy Emen a si tô pal wo uwôgeri ré na kwo Salomôn hen. ²⁴ Menba, Jubnê sa mééri ta añ kôli iyôn ba: «Kirija yôn a jeré bé bôrni kurij tôn ba? Hena jeré na Krist, kwo Emen dôri hen ba, ju kelêni wañ ta nija toyé.»

²⁵ Menba, Jêsu uwôlji sara iyôn ba: «Na en kelênge nijba, na ken kañ bê bôrnge sara. Wôsa aña en li nañ hini Iban hen na, na bay a derê kwôlen. ²⁶ Nijba, ken bi bôrnge sara ré, wôsa kena gamgê kañê ré. ²⁷ Gamgê kañê na, toy tôn men, en hônji men, bay era tôn a a men. ²⁸ Men, nôbi en biji bay mô tu geñ nañ kwiniji men, bay a mênê ré yôd men, kwôni a dôrji kôben a ré a men. ²⁹ Iban bi wo na ben ñipé bay ka hen na,

gôlij sa are kêm aṅ kwôni nê m derêji kôbri a ré a men. ³⁰ Nibay nap Iban niṅa gawré ka pôn.»

³¹ Menba, Jubnê hô pô jere w ciré gôbij Jêsu deré. ³² Menba, ôbi kôlji iyôn ba: «En li aṅga dôri ka hena yi Iban a kwône gelêṅge niṅba, na wô ka yôn pôn aṅa kené kena gôben deré kwôliji hen ba?»

³³ Menba, Jubnê uwôli sara iyôn ba: «Na wô lê aṅga dôri a niné gôbem deré hen mera ré, niṅba, wô tiiré wo ju tiiré Emen men, wô wo jôbi ju na gawra menba, ju li yem môṅ Emen iyôn a men hen.»

³⁴ Menba, Jêsu uwôli sara iyôn ba: «Lij bô magtubu tôô tonṅe a kôl Emen na ré kôl iyôn ba: <Kena emen men.> ³⁵ Nini hôn kwôlo magtubu to Emen ré kôl hen na, kwôni a mênê ré wôsa na ðijé bay ka bay na uwôl béré kwôlê wori biji hen a, Emen ré uwôgeji emen men hen. ³⁶ Wôsa kujê nôbi ba, na Iban a dôren aṅ joon sa terare a menba, ken kôl ené tiiré na Emen wô kelê wo en kôl ené na Kema Emen hen. ³⁷ Hena ené li aṅga Iban li hen men né, ken bi bônṅe san a ré men. ³⁸ Niṅba, hena ené li aṅga Iban li hen aṅa kené gey bê bônṅe san a ré na, ken bi bônṅe sa aṅga Iban li bay ka en li hen. Hen iyôn hari kôba, ken bi bônṅe sa are bay ka hen a bi ken hôn dô mega wo Iban ré bij nap en men, nôbi kôba, ené bij nap dī men.»

³⁹ Sa kwôlê bi wo hen a na, Jubnê hô woge ciré beréri, niṅba, ôbi si selay ô.

⁴⁰ Menba, Jêsu hô ô cêgi cér wo Jurdê kirij ka Ja ôbi lê batêm na lij ðijé batêm ya hen, aṅ ô

merê ya. ⁴¹ Bijné kwône era ligiri a an kôl iyôn ba: «Ja ôbi lê batêm na li gijnê wôni pôn nêj iyôn né, nijba, kwôlo ôbi na kôl kêm gengijn sa gawra bi wo hen na, na kwôlê woj tiri.»

⁴² Menba, kirijn bay ka hen na, bijné kwône bi bôrji sari a.

11

Jésu bi Lajar ji si kampê

¹ Gawra wo pôni bay uwôgeri Lajar mô Bétani a, ôbi ômijn. Sa iyére hende to hen na, si Mari nan yére Mart môrji ya. ² (Mari hende to hen na na, na to na wusijn Kelma ider sa têri a men, na mô nan guseri sare men hen. An Lajar bi wo ômijn hen na yêene.) ³ Si Mari nan Mart jé kôlijn Jésu iyôn ba: «Kelma, gel kwo ju geyri gan hen ômijn.»

⁴ Kirija Jésu toy hen iyôn menba, ôbi kôl iyôn ba: «Ômpare to hen na, na to a diri ré, nijba, na to a gelé hini emê wo Emen men, na to bay ayijn kibi Kema Emen a men.»

⁵ Jésu gey Mari nan yére Mart men, yêneji Lajar a men daman. ⁶ Wulê bi wo ôbi toy wo Lajar ré ômijn hen na, ôbi hô wôl sa wôl cêgê a, kirijn ka ôbi môrijn ya hen. ⁷ Menba, ôbi kôlijn bay tôri iyôn ba: «Na herênge Judé.»

⁸ Menba, bay tôri kôli iyôn ba: «*Rabi, Jubné na gey ciré gôbem deré nan keram haw hen menba, já hô herê Judé sôn ba?»

⁹ Menba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «Wulê pôn ba, na tare môj kibi wôl ré ba? Hena kwôni ré ô kirijn tu tare ba, a hebirijn né, wôsa ôbi gel kirijn

ka perañgi ka sa terare a nà. ¹⁰ Nijba, hena kwôni ré ô kirij yoyre na, ôbi a hebirij wôsa kirij ka perañgi ka ôbi ré gelij kirij naj.»

¹¹ Cêgi kwôlê bi wo hen na, ôbi kôlji iyôn ba: «Melapnena Lajar yi kum, aɲ na erê engéri.»

¹² Menba, bay tôri kôli iyôn ba: «Kelma, hena ôbi ré yi na kum ba, ôbi a berarê senje.»

¹³ Jêsu kôlji na kwôli temay Lajar nijba, bay kôl yaɲ ba ôbi ré kôlji na kwôli kum. ¹⁴ Menba, Jêsu kôlji waɲ a ta iyôn ba: «Lajar ma. ¹⁵ Yen dôren gaɲ wô sarɲge wô naɲê wo en naɲ kirij bay ka hen, wôsa ôbi wo hen a lê dema kené bê bôrɲge san a. Na erêɲge upéri.»

¹⁶ Sa kwôlê bi wo hen a na, Tomas wo bay uwôgeri Kerma hen kôlij megéri bay tô Jêsu ka baa hen iyôn ba: «Nabay kôba, na erêɲge men. Hena ré temare hende kôba, na maɲge naɲ dî.»

¹⁷ Kirija Jêsu sa menba, toy wo Lajar ré emij li wulê pôrbu kampê nij. ¹⁸ Bétani naɲ Jérusalêm na, perêrji da senje, na kilométer subu mera. ¹⁹ Na hen iyôn a, jubɲê kwône ré eraji temare ligi si Mari naɲ Mart a wô jalê bôrji wô yêniɲi wo ma hen.

²⁰ Kirija Mart toy wo Jêsu era hen ya, menba, hende hena jô kwini aɲ Mari ba, mô baa ira.

²¹ Mart kôlij Jêsu iyôn ba: «Kelma, hena henaɲ jeré ná nà ba, yêniɲi henaɲ ré ma ré tô. ²² Nijba, haw hen kôba, en hôn wo aɲga yôn yôn ka jeré engerij Emen ba, ôbi ré bem.»

²³ Menba, Jêsu kôle iyôn ba: «Yênê a jê sé kampê.»

²⁴ Mart uwôli sara iyôn ba: «En hôn wo ôbi ré jê sé kampê kirija bijné ka ma ré jê sé Wulê wop jerê kwôlê a hen.»

²⁵ Menba, Jésu kôle iyôn ba: «Nôbi, ena ôbi bijn bijné jê sé kampê men, ena ôbi biji merê tu gep a men. Hena kwôni ré bi bôri san a ba, ré ma na ma kôba, a merê tu gep. ²⁶ Men, i i wo mô tu gep a bijn bi bôri san a ba, a ma ré kwôy. Mu bi bôré sara ba?» ²⁷ Mart kôli iyôn ba: «En bi bôn sam a Kelma, wo jeré na *Krist kwo Emen dôri hen, Kema Emen wo ré era sa terare a nà bi.»

²⁸ Kirija hende kôl hen iyôn menba, kuriñ ô ta. Añ uwôge yêre Mari jigêd añ kôle iyôn ba: «Rabi ðebu hen ya uwôgerê.»

²⁹ Kirija Mari toy hen iyôn menba, hende hena kerê jô kwini. ³⁰ Wôsa Jésu sa bijn sa iyére hende to hen ré tô nijba, ôbi baa na kuriñ ka Mart ré uwopni ya hen. ³¹ Menba, Jubnê ka ré mô bô ira nañ Mari wô jalê bôre hen, kirija bay gel wo hende hena kerêd si nô hen iyôn na, bay hena ô tôre a añ kôlji iyôn ba: «Yañ ba, hende ô na sa kampê ta erê sômê.»

³² Kirija Mari sa bijn kuriñ ka Jésu ðebijn ya hen na, kirija hende gili menba, hende kuriñ tôñ têri a añ kôli iyôn ba: «Kelma, hena henañ jeré ná nà ba, yênen henañ ré ma ré.»

³³ Jésu gel wo hende sôm men, Jubnê ka ré bare hen kôba, sôm a men na, bôri erem kwôlê gañ añ céمني uwôsijn. ³⁴ Menba, Jésu engere Mari iyôn ba: «Ken emni yôn ba?» Menba, hende kôli iyôn ba: «Kelma, era ju sa gel.»

³⁵ Menba, Jésu sôm. ³⁶ Kirija Jubnê gel wo Jésu sôm hen iyôn menba, bay kôl iyôn ba: «Gelénge geyé wo ôbi geyri kêm hen.»

³⁷ Añ ka pôni perêrji a kôl iyôn ba: «Ôbi wo na bôl tu ôbi tu tijn hen, henañ ré nê mê lê añ bi Lajar ré ma ré ré ba?»

³⁸ Menba, bôri erem kwôlê damañ a sôn añ ôbi ô sa kampê. Kampê bay ka hen, na uwormo keram a añ kulmañ keram dñ kibé. ³⁹ Menba, Jésu kôl iyôn ba: «Nôgênge kulmañ keram hen añ.» Menba, Mart yêri ôbi temare bi wo hen, kôli iyôn ba: «Kelma, ôbi emij li wulê pôrbu añ dñé nij.»

⁴⁰ Menba, Jésu kôle iyôn ba: «Na en kôlê hena meré bi bôrê san a ba, meré gelé néé wo Emen ré ba?»

⁴¹ Menba, bay nôge kulmañ keram wo yi kibi kampê a hen añ, añ Jésu ay tiri bôrij kirij si ta añ kôl iyôn ba: «Iban, en lêm dosé wô kwôlo ju toy keben a nij hen. ⁴² Kupê nôbi ba, en hôn wo jeré toy kwôlê keben a kwôy kwôy hapê, nijba, en kôl na wô kwônê bijné ka dëbu méren ta hen dñ, bi bay ré bi bôrji san a mega wo ré na jôbi a ré joon hen.»

⁴³ Kirija ôbi kôl hen iyôn menba, kôl nañ tôri to dami kôl iyôn ba: «Lajar, so nô.»

⁴⁴ Menba, ôbi temare bi wo hen nuñgero so. Têri nañ kôbri lêgerij ta nañ kibi bargay men, tiri hariñ nañ kibi bargay a men, menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Beserénjeri añ ken dñiri ô.»

Jubnê way kwôli deré Jésu

⁴⁵ Jubnê ka kwôni ka era temare upé Mari hen gel anga Jésus li hen, menba, bay bi bôrji sari a. ⁴⁶ Nijba, ka pôni perêrji a ôrji upé *Parisijnêpê an kôlji kwôli anga Jésus ré la hen. ⁴⁷ Menba, damné kap bay bê kwôbe nan Parisijnêpê uwôgeji dapare to *Sanédrên an kôl iyôn ba: «Na lênge na iyen ba? Wôsa gawra wo hen na, li ginê kwône. ⁴⁸ Hena nana déngerli li hen iyôn na, bijné kêm a bê bôrji sari a, menba, Rômêpê a eraji sa mênê *iyéy Emen tona men, tô yê wona a men.»

⁴⁹ Menba, kwo pôni perêrji a bay uwôgeri Kayib na *dami wo damné kap bay bê kwôbe elê bi wo hen a, ôbi kôlji iyôn ba: «Ken hôn ani ré kwôy. ⁵⁰ Bi gawra pôn nêj ré ma wô sa bijné kêm a derê laba, bi sa iyére ré mênij derê dî ba?» ⁵¹ Ôbi kôl hen iyôn na sa kibri ré, wôsa elê bi wo hen na, ôbi na dami wo damné kap bay bê kwôbe an ôbi kôlji ta mega wo Jésus ré sa ma wô sa iyére. ⁵² Na wô sa iyére pôn mera ré, nijba, na wô hô dayê bijné ka Emen ka userij hen lij kurônggi yi wo pôn.

⁵³ Ayij tôri wulê bi wo hen na, bay way kwôli ciré deréri. ⁵⁴ Na ôbi ana Jésus ré gel yiri wan wan tu Jubnê ré hen, an ô sa iyére to kwa derô gwôlê to bay uwôgere Eperêm hen ô merê ya nan bay tôri.

⁵⁵ Mega wo geserê lê *Pak wo Jubnê baa da menba, bijné ka nan sa iyére iyére kwône ôrji Jérusalêm a tumô Pak a dê ciré erê lôpê yirji wô sélij tumô Emen. ⁵⁶ Bay woge Jésus an bay engerij perêrji a derô haba wo iyéy Emen a iyôn

ba: «Ken erem mega wo ôbi ré era kini geserê na ré ba?»

⁵⁷ Wulê bi wo hen na, damné kaɲ bay bê kwôbe naɲ Parisiɲêɲê na kôliɲ ðiɲé iyôɲ ba: «Hena kwôni wo ré hôn kirijɲ ka Jésu môriɲ ya ba, ré kôl ta aɲ bi ciré erê ðeréri.»

12

Mari bi ider sa tê Jésu a

¹ Baa wulê jii dema geserê *Pak ré lip tô menba, Jésu hera Bétani sa iyé Lajar wo ôbi na biri ji si kampê a hen. ² Kirijɲ bay ka hen na, Mart li aɲgaɲ emê biɲ Jésu menba, perê kwônê ðiɲé bay ka mô ôm are hen na, Lajar kôba, ya men. ³ Menba, Mari ay kwa gaasa woɲ ider wo ðiɲé dô wo garari mê wo bay li naɲ kalmê ka bay uwôgeji nar hen, eraɲ sa wuse sa tê Jésu a aɲ mô naɲ gusiri sare aɲ bô iyére kêm ðiɲé ider. ⁴ Judas Iskariyôt ôbi tô Jésu wo pôni wo a ayê sa Jésu hen, kôl iyôɲ ba: ⁵ «Wô mi a nana kaɲ ayê ider bi wo hen enɲiɲ *ðéniyé arew subu aɲ céɲ bay nimré ré ba?»

⁶ Ôbi kôl hen iyôɲ na wô geyé wo ôbi gey bay nimré ré, niɲba, wôsa ôbi na ôbi gemsare men, ôbi a na ôbi gemé lari a men, aɲ lari wo bay biri gemé hen na, ôbi gômse kwari dê dê. ⁷ Niɲba, Jésu kôl iyôɲ ba: «Déɲgere ðê iyôɲ, wôsa hende li hen iyôɲ tumô ermiɲ sa emé wo bay a sa emen a hen. ⁸ Bay nimré a merê naɲ ken naɲ wulê wulê tô, niɲba, nôbi ba, na merê naɲ ken naɲ wulê wulê ré.»

⁹ Menba, Jubnê kwône toy wo Jésu ré na Bétani a na, bay era na wô geléri ôbi mera ré, nijba, na wô gelé Lajar wo ôbi na biri ji si kamnê hen a men. ¹⁰ Menba, damné kaɲ bay bê kwôbe genge wo Lajar kôba, ciré diréri men. ¹¹ Wô sé wo Lajar ji si kamnê hen na, Jubnê kwône kaɲji damné kaɲ bay bê kwôbe aɲ bi bôrji na sa Jésu a dî.

Anɔa bijné li wô sa wo Jésu Jérusalêm a

¹² Wulê pôn cêgê menba, bijné kwône ka era wô lê geserê hen toy wo Jésu ré da era Jérusalêm a hen ya men, menba, ¹³ pôrji demaɲ gare kôbriji a aɲ gerji jôriɲ kwini naɲ gura kôl iyôn ba: «Hosana, heramê yi wô sa Emen. Bi teré kibi yi wô sa kwo era naɲ hini Kelma Emen hen. Kwo era hen bi a na kelma wo *Israyêl hen a men.»

¹⁴ Jésu uwôn kema kura day mega wo na lip bô magtubu to Emen a kôl iyôn ba:

¹⁵ «Kenbay bijné ka Sijnô,* harênge ré, gelénge Kelma wonge daya mera sa kema kura a era hen ya.»

¹⁶ Kirij bay ka hen na, bay tô Jésu hôn ani bô are bay ka hen a ré. Nijba, kirijna Emen gel dampare to Jésu nij, dema bay ré erem mega wo na ré lip bô magtubu to Emen a wô sari aɲa bijné ré li ariri hen.

¹⁷ Bijné kêm ka na debe naɲ Jésu kirijna ôbi na uwôgij Lajar aɲ na biri ji si kamnê hen na, bay dô kwôli are bay ka ôbi na li hen. ¹⁸ Na ôbi á, bijné ré jô kwini Jésu naɲ gere wôsa bay na toy kwôli gijnê bi wo ôbi na li hen. ¹⁹ Menba,

12:13 12: 13 Kurôn kibé 118: 25-26 * **12:15** 12: 15 Na hini Jérusalêm wo póni. **12:15** 12: 15 Jakari 9: 9

*Parisiñêñê kôl perêrji a kôl iyôn ba: «Gelênge, ka nê mê ré nij, wôsa bijné kêm ô tôri a.»

Bijné ka pôni ka na Jubnê ré hen, gey erê gelé Jêsu men

²⁰ Grêknê ka pôni perê ka ô wô tibé Emen sa geserê bi wo hen a na, ²¹ bay kôlij Pilip wo Bêtsayda bô emê wo Galilé a hen iyôn ba: «Kaman, nini gey gelé Jêsu.»

²² Menba, Pilip ô kôlij André menba, bay wô bêm ô kôlij Jêsu. ²³ Menba, Jêsu uwôlji sara iyôn ba: «Wulê wo Emen a gelij bijné dampare tijê nôbi *Kema Gawra hen nê mê nij. ²⁴ Na kelênge na tu kwôlê: hena gusij kaw ka bay ci hen, ré ma ré na, bay yi na kiniji a hen mera, nijba, hena bay ré ma dema ré sé aḡ a yé gusij mê. ²⁵ Ôbi a, kwôni wo ré ôm dô sa terare a nà, aḡ erem san a ré ba, kay na yiri, nijba, kwo geyen gôlij emê wo sa terare a nà ba, gem na yiri wô merê tu geḡ wo naḡ kwini men. ²⁶ Men, hena kwôni wo ré gey yé mana wujê ba, a era tôn a aḡ kirij ka na sa merê ya hen na, ôbi kôba, a sa merê ya men. Hena kwôni ré na mana wujê ba, Iban a ayê kibri.»

Jêsu kôl kwôli temayri

²⁷ «Haw hen na, bôn erem kwôlê gaḡ. Ré ené kelê iyôn ba: Iban, dôren kibi aḡa ca sa san a hen, nijba, na wô bi wo iyônḡi hen aḡa ené eraḡ kwôy sa terare a nà, bi ené sa gelij gusij hen.

²⁸ Iban, ay kibi henem.»

Menba, tô gawra ôm derômaran a kôl iyôn ba: «En heramiri nij, aḡ na hô heramiri a sôn.»

²⁹ Menba, kwônê ßijé ka ðebe ya aṅ toy hen na, bay kôl yaṅ ré na emen a ré enê hen men, ka pôni kôl iyôṅ ba ré na *mana wo derômaran a ré iyêlê kwôlê naṅ ði hen men.

³⁰ Menba, Jésu kôl iyôṅ ba: «Na wô san nôbi a kené toy tôô hende to hen né, niṅba, na wô sarṅge kenbay ði. ³¹ Haw hen, na wulê wo Emen a jôriṅ sa kwôlê sa ßijé ka sa terare a nà men, na wulê wo bay a dagiṅ Sidan kelma wo sa terare a nà a men. ³² Niṅba, nôbi na, kirija bay a sa ðén sa gurô tagelê na, na wuro gawrê kêm yen a.»

³³ Jésu kôl hen iyôṅ geliṅ geré wo ðiré sa maṅ hen. ³⁴ Menba, kwônê ßijé uwôli sara iyôṅ ba: «Na liṅ bô magtubu tôô tona kôl iyôṅ ba: <*Krist, kwo Emen dôri hen ré merê naṅ kwini yôð> menba, wô mi a jeré kôl iyôṅ ba: <Bay ré sa dé Kema Gawra sa gurô tagelê ba?> Men, i na Kema Gawra bi men ba?»

³⁵ Menba, Jésu uwôlji sara iyôṅ ba: «Mega wo kirij ka peranṅi baa perêrṅge a sem tô hen na, erêṅge kirij ka peranṅi a wô wo dilemne maa gwôsêṅge. Wôsa kwôni wo ô dilemne a na, hôn kirij ka ôbi ôriṅ ya hen né. ³⁶ Mega wo kirij ka peranṅi bay ka hen baa perêrṅge a tô hen na, ken bi bôrṅge sarji a aṅ bi ken bilij yi kami kirij ka peranṅi.»

Kirija Jésu kôl kwôli are bay ka hen niṅ, menba, ôbi ðiji aṅ ô uwôbê kelaṅ naṅ ci. ³⁷ Bi wo Jésu li anṅaṅ giṅê kwône tirji a bay gel hen a men, hen kôba, bay bi bôrji sari a ré. ³⁸ Ôbi a,

kwôlo *ôbi kibi Emen *Esay na kôl hen a ariri ré
lij hen. Ôbi na kôl iyôn ba:

«Kelma, i a bê bôri sa kwôlo nini dô hen ba?
Men, na i a Emen né yêge sa néé wori biri ba?»

³⁹ Bay nêmbê bôrji sara ré, wôsa Esay na hô kôl
a kôl iyôn ba:

⁴⁰ «Emen bi tirji gel kirij né men,
bi bôrji dengel aṅ bi tirji ré gel kirij né,
aṅ bi bay ré hôn ani ré.

Emen kôl iyôn ba:

En li hen iyôn bi bay ré bulo hera unen né,
wô wo hena bay ré hera unen ba,
ma ené berarêji.»

⁴¹ Esay kôl kwôli are bay ka hen iyôn wôsa ôbi
gel dampare to Jésus aṅa ôbi ré kôlij kwôli hen.

⁴² Bi wo hen kôba, perê damné ka Jubnê hen
na, ka pônî kwône bi bôrji sari a, nijba, bay gel
yirji nô ré wô Parisijnê, wôsa bay hare wô wo
bay maa ré dagêji bô *iyéy dapare a. ⁴³ Wôsa
bay gey dené wo gawrê gôlij kwo Emen.

Kwôlê a jôrij naṅ kwôlo Jésus

⁴⁴ Menba, Jésus iyêl kaṅ a ta kôl iyôn ba:
«Kwônî wo bi bôri san a ba, bi na san nôbi a
mera ré nijba, bi na sa kwo joon a hen men.

⁴⁵ Men, kwônî wo gelen nôbi ba, gel na kwo joon
hen men. ⁴⁶ Wôsa en era sa terare a nà ná môn
kirij ka perañgi iyôn, aṅ bi i i wo ré bi bôri san a
ba, ré mô kirij ka hendi a ré nij. ⁴⁷ Hena kwônî
wo ré toy kwôlê wupê aṅa ré gem ré na, na nôbi
a jerê kwôlê sari a ré, wôsa en era sa terare a

nà, ná wô jerê kwôlê sa bîné a ré, nîba, na wô gôlîj nañ ci dî. ⁴⁸ Kwôni wo kapen men, gey kwôlê wupê a ré a men na, ôbi jerê kwôlê sari a ya, wôsa na kwôlê bi wo en uwôl béréri hen a sa jerê kwôlê sari a, Wulê woñ jerê kwôlê a. ⁴⁹ Nôbi na, en iyêl na kwôlê wôni sa keben ré, nîba, Iban wo joon hen ôbi kôlen nañ kibri wori kwôlo ené sa kôl men, ené uwôlîj béréri a men. ⁵⁰ Añ en hôn, tôô tori na, na merê wo nañ kwini. Na ôbi á, kwôlo kêm wo ené kôl hen na, en kôl na mega bi wo Iban na kelan hen iyôñ.»

13

Jésu pul tê bay tôri

¹ Wulê pôn tumô sa lê geserê *Pak a na, Jésus hôn wo wulê wo ñiré henañ sa terare a nà herê ligi Ibari a ré baa ña nîj. Ôbi na pur bîné kari ka sa terare a nà. Ôbi pirji hen kwôy wo ôbi derîj kibi wulê wori sa terare a nà.

² Kirîja Jésus nañ bay tôri môrji kibi emê a perare menba, Sidan na dôbe ermé wo habîj bô Judas Iskariyôt woñ kema Simô a bi ré sa dese Jésus. ³ Jésus hôn wo Emen ré biri néé sa are kêm men, ôbi hôn wo ñiré hena na ligiri a men, ñiré hô na ligiri a a men. ⁴ Menba, ôbi hena kibi emê bi wo hen a dô bargay ka sa megêrji a hen yiri a añ, menba, ay kibi ka ôbi ré harîj tô bôri hen. ⁵ Menba, ôbi bi kam bô dasa a pilîj tê bay tôri añ mô nañ kibi bargay bay ka ôbi ré harîj tô bôri hen. ⁶ Kirîja Jésus sa sa Simô Piyêr a menba, Piyêr kôli iyôñ ba: «Kelma, jôbi a hô pelen nôbi tên dî ba?»

⁷ Menba, Jésu uwôli sara iyôn̄ ba: «Aṅga en li hen na, ju hôn bôrji haw hen né, nijba, era tumô hen na, já sa henê bôrji tô.»

⁸ Menba, Piyêr hô kôli iyôn̄ ba: «Já pelé tèn nôbi ré kwôy.» Menba, Jésu uwôli sara iyôn̄ ba: «Hena ené pelem tèm né ba, já yé ôbi tòn ré kwôy.»

⁹ Menba, Simô Piyêr hô kôli iyôn̄ ba: «Kelma, hena ré na hen iyôn̄ ba, pul tèn mera ré, nijba, ju pul kôben naṅ san kêm a men.»

¹⁰ Menba, Jésu kôli iyôn̄ ba: «Kwôni wo pul yiri ba, sél nij aṅ na têri a ré pelé mera. Kenbay kena bîjé ka séli, nijba, ken sél kêm né.»

¹¹ Wôsa Jésu hôn kwo a ayê sari hen, aṅa ré kôl iyôn̄ ba: «Ken sél, nijba, ken sél kêm né hen.»

¹² Kirij̄a ôbi pilji têrji kô nij men, tôbe bargay kari hôrij̄ a men nij na, ôbi hô mô kibi emé aṅ kôlji iyôn̄ ba: «Aṅga en li hen ba, ken hôn bôrji ba? ¹³ Ken uwôgen *Rabi men, Kelma men. Ken uwôgen na ya wôsa ena ôbi sarṅge men, Kelma woṅge a men, na tiri. ¹⁴ A hena nôbi woj̄ Rabi woṅge men, Kelma woṅge a men hen, a peléṅge têrṅge hen na, kenbay kôba, ken pilij̄ têrṅge hen iyôn̄ men. ¹⁵ Wôsa en li hen iyôn̄ geléṅge na gelé aṅ bi kené lij̄ perêrṅge a hen iyôn̄ men, mega wo nôbi en lij̄ hen iyôn̄ men. ¹⁶ Na tu kwôlê a ené keléṅge hen: mana a gôlij̄ sa dami wori ré men, ôbi jé a gôlij̄ sa kwo jori hen né men. ¹⁷ Haw hen wo ken hôn are bay ka kêm hen nij na, hena kené li arirji ba, yerṅge a sa derêṅge.»

18 «En kôl hen iyôn, na wô sarnge kenbay kêm né, wôsa en hôn bîné ka en tôrji hen. Nîjba, kwôlo na lij bô magtubu to Emen a hen na, arirji a lij. Kwôlê bi wo hen na, kôl iyôn ba: <Kwo ôm kwô nañ en hen na, ôbi a hô yé ôbi bareren.>
 19 En kelênge haw hen pa dema are bay ka hen ré sa tô, añ kirîna bay sa nîj ba, kené hôn mega wo <Ena kwo en kôl ené na ôbi hen.> 20 Na tu kwôlê a ené kelênge hen: kwôni wo ßu kwo en jéri hen yiri a na, na nôbi a, ôbi ré ßeren yiri a hen men, kwo ßeren nôbi yiri a ba, ßu na kwo joon hen yiri a hen men.»

Jésu kôl kwôli gawra wo ré sa deséri

21 Jésu kôl hen iyôn menba, ermé kwôlê liri damañ añ ôbi kôl iyôn ba: «Na tu kwôlê a ené kelênge hen: kwôni pôn perêrnge a hen a sa ayê san.»

22 Menba, bay tôri bôriñ tirji añ bay hôn na ba, ôbi ré kôl na kwôli i ba ré. 23 Ôbi tôri wo pôni kwo ôbi geyri gañ hen, mô kwari a añ yi ley kabrêri a. 24 Simô Piyêr liri kôbri ré engerîñ Jésu na ba, ré na i a ôbi ré kôliñ kwôli hen ba?
 25 Ôbi tôri wo ôbi geyri gañ bi wo hen yi kabrêri a añ kôli iyôn ba: «Kelma, na i bi ba?»

26 Menba, Jésu uwôli sara iyôn ba: «Na kwo na ßéré mapa jibîñ kilîñ biri hen.» Ôbi ßu mapa jibîñ kilîñ añ bîñ Judas woñ kema Simô Iskariyôt.

27 Kirîna Judas enge mapa bi wo hen kôbi Jésu a menba, Sidan ô bôri a menba, Jésu kôli iyôn ba: «Añga ju gey lê hen na, ju li lew ham nîj.»

²⁸ Nijba, tô bay tôri ka môrji kibi emê nap ci hen hôn na ba, wô mi a Jésu ré kôl hen ba, ré kwôy. ²⁹ Añ ka pôni kôl yan ba, mega wo Judas ré na ôbi gemé lari hen na, Jésu ré gey kelêri na iyôn ba: «Ô kelé anğa na lij geserê Pak réba ré kôli ré li nap bay nimré men.» ³⁰ Judas enge mapa bi wo hen menba, hena si nô men. Kirij hen du nij a men.

Periŋge yerŋge, na tôô to kôrbi

³¹ Kirijna Judas si nô nij menba, Jésu kôl iyôn ba: «Haw hen bay a gelé dampare tijê nôbi *Kema Gawra men, bay a gelé dampare to Emen sa keben a men. ³² Hena bay ré gel dampare to Emen wô sa kibi keben na, ba ða wo Emen nap yiri kôba, a gelé dampare to Kemari men. ³³ Yênen kapê, na merê nap ken gañ ré nij. Ka wogen nijba, mega wo na en kôlij Jubnê hen iyôn na, ka nê mê erê kirij ka na erê ya hen né. ³⁴ Na ðéŋge tôô to kôrbi tôŋ: Periŋge yerŋge. Mega wo en peréŋge hen iyôn na, kenbay kôba, ken perij yerŋge hen iyôn men. ³⁵ Kirijna ken perij yerŋge hen iyôn dema ðijé kêm ré henê wo kené na bay tôn tô.»

Jésu kôl kwôli uwôserê wo Piyêr ré sa uwôserê ðiré hōni ré hen

³⁶ Menba, Simô Piyêr kôli iyôn ba: «Kelma, já erê na yôn ba?» Menba, Jésu uwôli sara iyôn ba: «Kirij ka na erê ya hen na, já nê mê erê ya haw hen né, nijba, ðe iyôn a dema, jeré sa erê tôn a tô.»

³⁷ Menba, Piyêr kôli iyôn̄ ba: «Kelma, wô mi a ené erê tôm a haw hen né ba? Na temare hende kôba, na ma wô sam.»

³⁸ Menba, Jêsu uwôli sara iyôn̄ ba: «Na tiri wo já geyé ma wô san ba? Na tu kwôlê a ené kôlem hen: kura a yelé ré tô menba, já uwôserê têê subu jeré hônên né.»

14

Jêsu na geré woŋ erê ligi Ibari a

¹ Menba, Jêsu kôlji iyôn̄ ba: «Erménge kwôlê wôni ré, niŋba, ken bi bônge sa Emen a men, ken bi bônge san a a men. ² Wôsa kini merê yi gaŋ bô iyé Iban a. Hena henaŋ ré na hen iyôn̄ réba, henaŋ ené kelénge waŋ a ta. En ô wô nanê kirij ka gengij sarŋge. ³ Aŋ kirija na erê aŋ kirija en nananŋe kirij kera niŋ na, na bulo hera sa perénge naŋ en, aŋ bi kirij ka en sa ô merê ya ba, kenbay kôba ka merê ya men. ⁴ Kirij ka na erê ya hen na, ken hôn geré wo ô kirij bay ka hen a men.»

⁵ Menba, Tomas kôli iyôn̄ ba: «Kelma, nini hôn kirij ka já ôriŋ ya hen né, menba, niŋa lê iyeŋ a niné henê geré wo ô ya hen ba?»

⁶ Menba, Jêsu kôli iyôn̄ ba: «Nôbi ena geré men, tu kwôlê men, merê tu geŋ a men. Kwôni a erê ligi Iban a ba, sé si legen né. ⁷ Hena kené hônên ba, ken hôn na Iban men. Aŋ haw hen ba, ken hôni men, na ken gili a men niŋ.»

⁸ Menba, Pilip kôli iyôn̄ ba: «Kelma, geléni Ibam aŋ yerni a derêni mera.»

⁹ Menba, Jésu kôli iyôn̄ ba: «Pilip, en mô naṅ ken nà ca yeṅ apa jeré kôl jeré hônen ré tô ba? Kwôni wo gelen nôbi ba, gel na Iban men, menba, li iyeṅ a jeré kôl iyôn̄ ba: <Geléni Iban sôn̄ ba?» ¹⁰ Ju bi bôm sara mega wo ené na yi Iban a men, Iban ré na yen a men ré ba? Kwôlo en kelêṅge hen na, en kelêṅge na sa keben né aṅ Iban wo yi yen a hen na, ôbi a lê aṅgari. ¹¹ Iyôn̄ ba, ken bi bôrṅge sa kwôlê wo en kôl iyôn̄ ba: En biṅ naṅ Iban a men, Iban kôba, biṅ naṅ en men hen. Men, hena ré na iyôn̄ né kôba, ken bi bôrṅge san a, wô kibi aṅga en li hen. ¹² Na tu kwôlê ené kelêṅge hen: kwôni wo bi bôri san a na, ôbi a lê aṅga en li hen men, a hô lê ka dé ka en li hen aṅ sôn̄, wôsa en ô na ligi Iban a tô. ¹³ Aṅ are kêm ka ka eṅgeré naṅ henen hen na, na lê béṅge aṅ bay ré gelip dampare to Iba Kema sa kibi Kemari. ¹⁴ Hena kené eṅgere ani naṅ henen na, na lê béṅge.»

Jésu ay tôri dīré jéṅ naṅ Tunu toṅ hendi bô bôré biṅ bay tôri

¹⁵ «Hena kené geyen ba, ka bê kwôlê sa tôô tiṅê a men. ¹⁶ Aṅ nôbi na uwôlê Iban aṅ ôbi a béṅge hende lê naṅ ken to dāṅgi bi ré sa mô naṅ ken yôd naṅ kuune. ¹⁷ Hende a na Tunu toṅ tu kwôlê to fiṅé ka sa terare a nà. Bay a geyére ré, wôsa bay gele ré men, bay hône ré a men. Niṅba, kenbay ba, ken hône, wôsa hende mô naṅ ken men, mô bôrṅge a a men.»

¹⁸ «Na déṅge kam tiṅaṅê ré, niṅba, na hera upéṅge hen ya. ¹⁹ Dé iyôn̄ a menba, fiṅé ka sa terare a nà, a gelen ré niṅ, niṅba, kenbay ba,

ka gelen. Mega wo en mô tu geŋ hen iyôn na, kenbay kôba ka merê tu geŋ a men. ²⁰ Wulê bi wo hen na, ka henê wo nibay naŋ Iban niné yi mega gawra wo pôn iyôn men, kenbay naŋ en kôba, nana yi mega gawra wo pôn iyôn men.»

²¹ «Kwôni wo hôn tôô tiŋê aŋ bi kwôlê sara dô ba, ôbi a puren men, Iban a peréri men, nôbi kôba, na peréri men, na lê aŋ ôbi a henê wo ené na i ba, a men.»

²² Menba, Judas wo na kwon Iskariyôt ré hen kôli iyôn ba: «Kelma, na iyeŋ a jeré gelé yem béni nibay dîba biŋ biŋé ka sa terare a nà, ré hen ba?»

²³ Menba, Jêsu uwôli sara iyôn ba: «Hena kwôni ré geyen ba, a bê kwôlê sa kwôlê wupê men, Iban a geyéri men, nibay naŋ Iban niŋa era upéri aŋ sa biŋ naŋ dî a men. ²⁴ Niŋba, kwôni wo geyen ré, ba, a bê kwôlê sa kwôlê wupê ré men. Aŋ kwôlo ken toy keben a hen na, na kwôlê wupê ré, niŋba, na kwo Iban wo joon hen dî.»

²⁵ «Na en kelêŋge kwôli are bay ka hen kirija na en baj naŋ ken hen. ²⁶ Hende lê naŋ ken to na Tunu toŋ hendi bô bôrê to Iban a joŋ naŋ henen béŋge hen na, hende a gelêŋge are kêm men, a jebé tô bôrŋge sa kwôlo kêm wo na en kelêŋge a hen a men.»

²⁷ «En dêŋge naŋ bô jalê wupê, en béŋge bô jalê wupê, en béŋge na môŋ kwo biŋé ka sa terare a nà, biŋ hen iyôn né. Iyôn ba, ken dî bôrŋge bôn kam ré men, ken sun ré a men. ²⁸ Na ken toy, na en kelêŋge iyôn ba: <Na erê aŋ na bulo hera upêŋge.> Hena kené geyen ba, ka sa lê yi derê wô wo en hô ligi Iban a wôsa ôbi dami

dên. ²⁹ Na en kelênge kwôli are bay ka hen ca tumô nij dema bay ré sa tô, aŋ bi kirija are bay ka hen ré sa ba, kené bij bôrŋge sara. ³⁰ Na iyêlê naŋ ken gaŋ cêgê ré nij, wôsa kelma wo sa terare a nà wo na Sidan hen era hen ya. ³¹ Ôbi ôrij naŋ néé san a ré. Nijba, na bé bijé ka sa terare a nà, ré hôn wo ené gey Iban aŋ ené li na aŋga ôbi ré gey ené li hen. Henange ta, na erênge aŋ kirij ka nà.»

15

Jésu a na tô gurô tijador

¹ «Ena yi tijador toŋ tiri hen men, Iban a na ôbi gemére men. ² Kam kôbi tijador to yê ré ba, ôbi dere jô aŋ, nijba, to yê ba, ôbi jane bi ré hô yê damaŋ a. ³ Haw hen kena bijé ka sédelé sa kibi kwôlo na en ulênge béréri hen. ⁴ Hena kené bij naŋ en ba, nôbi ba, kôba na bij naŋ ken men. Hena kôbi tijador ré baa yi gurôre a ré ba, a nê mê yê sa kibri bij né, hen iyôŋ na, kenbay kôba, hena kené bij naŋ en ré ba, ka nê mê lê ani kani ka dôri sa kebrenge ré kwôy hen iyôŋ men.»

⁵ «Nôbi ena yi tijador aŋ kenbay kena kami kôbre. A hena kwôni ré bij naŋ en aŋa nôbi ené bij naŋ dî a men na, ôbi a lê aŋga dôri damaŋ bij Emen, wôsa hena nôbi ené naŋ ken ré ba, ka lê ani kani sa kebrenge ré. ⁶ Hena kwôni ré bij naŋ en ré ba, bay a uwôli aŋ, môŋ kam kôbi tijador to bay na soor aŋ hay menba, bay pô bi bô tare a aŋ uwoyér hen iyôŋ. ⁷ Hena kené bij naŋ en men, hena kwôlê wujê yi bôrŋge a a men

na, engerénge anɔa yôŋ yôŋ ka ken gey aŋ ka upé. ⁸ Hena kené li anɔa damanɔa biŋ Emen na, bay a ayê kibi Iban men, ôbi a, kené yiŋ bay tôn a men tô. ⁹ Mega wo Iban geyen hen iyôŋ na, nôbi kôba, en geyénge hen iyôŋ men. Biŋge naŋ en, aŋ bi na perénge. ¹⁰ Hena kené bi kwôlê sa tôô tiŋê ba, na perénge mega wo nôbi en biŋ kwôlê sa tôô to Iban a, aŋ ôbi puren hen iyôŋ men.»

¹¹ «En kelénge kwôli are bay ka hen, aŋ bi yi derê wo yi yena hen na, ré yi yerŋge a iyôŋ men, aŋ bi yi derê woŋge bi wo hen ré dô dô cerêd. ¹² Na tôô tiŋê nôbi a na: <Periŋge yerŋge mega nôbi kôba, en perénge hen iyôŋ men.> ¹³ Ayê yem biŋ temare wô sa milŋêm na, peré wo dê kwo hen ba, naŋ. ¹⁴ Hena kené li anɔa en ay tôô béŋge hen na, kena milŋên. ¹⁵ Na uwôgênge manê cêgê ré niŋ yôd, wôsa kwôni wo na mana na, hôn anɔa ôbi iyéyri li hen né. Nôbi en uwôgênge milŋên wôsa en gelénge anɔa Iban na gelon hen kêm. ¹⁶ Na kenbay a dôren né, niŋba, na nôbi a terénge aŋ jénge aŋ bi jé lêrenge ré yi kwo dôri kwôy kwôy men, ré yi naŋ kiniji a men. Aŋ bi kirija kené engeriŋ Iban anɔa yôŋ yôŋ naŋ henen ba, ôbi ré béŋge a men. ¹⁷ Tôô to en ay béŋge a na: <Periŋ yerŋge.> »

Bijé ka sa terare a nà kaŋ Jésu naŋ biŋé kari

¹⁸ «Hena biŋé ka sa terare a nà ré derénge yôd na, ken hôn wo bay na ré kaŋen yôd na hen iyôŋ men. ¹⁹ Hena henaŋ kené na ka sa terare a nà ná, sa terare henaŋ ré geyé anɔare. Niŋba, kena ka sa terare a nà ré men, en terénge na

perê ðipé ka sa terare a nà na wô bi wo hen aña bay ré derênge yôd hen. ²⁰ Ermênge sa kwôlo na kelênge hen: <Mana a gôlɪn sa dami wori ré.> Hena bay na ré gelen gusiɲ ba, kenbay kôba, bay a gelênge gusiɲ hen iyôɲ men, hena bay na ré bi kwôlê sa kwôlê wupê a ba, bay a bê sa kwonje a hen iyôɲ men. ²¹ Niɲba, bay a lênge are bay ka kêm hen wô kibi henen, wôsa bay hôn kwo joon hen né. ²² Hena na ené sa ré men, na en kôlɲi kwôlê wo Emen ré a men na, têriɲ henaɲ ré naɲê yirji a. Niɲba, haw hen, bay a derê kibriji wô sa têriɲ toji biɲ né. ²³ Kwôni wo kapen ba, kap na Iban hen men. ²⁴ Hena na ené li perêrji a aɲga kwôni na li tumô sa pôn ré hen na, têriɲ henaɲ né naɲê yirji a, niɲba, haw hen wo bay gel are bay ka en li hen kôba, bay kapêni nibay naɲ Iban. ²⁵ Niɲba, yi hen iyôɲ bi kwôlo na liɲ bô magtubu tôô toji a kôl iyôɲ ba: <Bay kapen yôd na déɲ iyôɲ> hen na, bi ariri ré liɲ.»

²⁶ Menba, Jésu hô kôlɲi iyôɲ ba: «Kirɲa hende lê naɲ ken to na Tunu toɲ hendi yêgê sa kwôlê woɲ tiri biɲ ðipé hen to hena ligi Iban a a sa na, hende a sa derênge kwôlen. ²⁷ Men, kenbay kôba, ka sa derê kwôlen, wôsa na kena naɲ en kirɲa na en ayɲ tô jé wupê kwôy kemnêɲ.»

16

¹ «Na en kelênge kwôli are bay ka hen, aɲ bi kené ði tô ayê bôô wonje aɲ né. ² Bay a dagênge bô *iyéy daɲare a men, era baa tumô hen na,

kwôni a derênge menba, a ermé môñ ñiré tebe na Emen hen. ³ Bay a lê hen iyôn, wôsa bay hôn Iban ré men, bay hōnen nôbi ré a men. ⁴ En kelênge kwôli are bay ka hen, añ kirija bay ré sa ba, kené erem mega wo na ené kelênge kwôliji tumô nij. Na en kelênge ca tumô ré, na wô wo na en baa nañ ken tô.»

Jé wo Tunu top hendi bô bôré a lê

⁵ «Haw hen, na herê ligi kwo na joon a hen. Menba, kwôni pôn nêñ iyôn perêrnge a hen engeren iyôn ba: <Ju ô na yôn ba>, ré kwôy. ⁶ Na wô wo en kelênge kwôli are bay ka hen, aña turñge ré ja hen ba? ⁷ Nij na, na kelênge na tu kwôlê: hena ené ô ba, a deré wô sarñge, wôsa hena ené ô ré ba, hende lê nañ ken a era upênge ré. Nijba, hena ené ô na, na joñ nañ tu béñge. ⁸ Añ kirija hende a sa na, hende a gelij ñiné ka sa terare a nà, mega wo ermé woji wo gengij sa têrij men, sa lê añañ derôre a men, sa jerê kwôlê a a men hen na, ré habij. ⁹ Wôsa kwo gengij sa têrij ba, na wô wo bay bi bôrji san a ré. ¹⁰ Men, kwoñ lê añañ derôre ba, na wô wo na erê ligi Iban a, añ ka gelen cêgê ré nij yôd hen. ¹¹ Men, kwo gengij sa jerê kwôlê a ba, na wô wo kelma wo sa terare a nà, bay jô kwôlê sari a nij a men.»

¹² «Kwôlê baa gañ wo ré ené kelênge tô, nijba, haw hen en hôn wo ré ñê sarñge. ¹³ Kirija Tunu top hende yêgê sa kwôlê woñ tiri bij ñiné hen, a sa na, hende a gelênge tu kwôlê kêñ, wôsa hende a kelê kwôlê wôni sa kebre ré, nijba, na kwôlo hende toya men, hende a kelênge kwôli

anğa a era hen a men. ¹⁴ Hende a gelij bijné dampare tijê wôsa na kwôlo hende toyo keben a ré kelênge hen. ¹⁵ Are kêm ka Iban ôrij hen na, na kajê nôbi men. Na ôbi á, ené kôl hende ré sa kelênge na kwôlo hende toyo keben a hen.»

Bô emê a sa bilij yé yi derê

¹⁶ «Dê a menba, ka gelen ré nij men, sem cêgê menba, ka hô gelen.»

¹⁷ Sa kwôlê bi wo hen a na, bay tôri ka pôni engerij yirji kôl iyôn ba: «*<Dê a menba, ka gelen ré nij men, sem cêgê menba, ka hô gelen wôsa en ô na ligi Iban a>*, hen ba, bôri na iyej ba?»

¹⁸ Menba, bay hô kôl iyôn ba: «*Ba kwôlo ôbi kôl iyôn ba: <Dê a> hen ba, bôri na iyej ba? Wôsa nana hôn bô kwôlê wori bi wo hen né.*»

¹⁹ Jêsu hôn wo bay ré gey engereri kwôlê menba, ôbi kôl iyôn ba: «*Ken engeren na kwôlê na sa kwo ené kôl iyôn ba: <Dê a menba, ka gelen ré nij men, sem cêgê menba, ka hô gelen hen ba?>* ²⁰ Na tu kwôlê ené kelênge hen: ka sômnê men, ka barê men, menba, bijné ka sa terare a nà ba, a merê naj yi derê. Kenbay ka gelij gusij nijba, gusij tonje hende to hen a sa belij yi derê. ²¹ Kirija iyore ta yê na, hende gelij gusij wôsa wulê wore nê, nijba, kirija hende yê kema uwôl tôn nij na, yi derê wo gawra ré yê sa terare a nà hen lere aj hende gôrbij sa gusij to na lere hen. ²² Kenbay kôba, haw hen ken gelij gusij nijba, na hô gelênge ka lê yi derê aj kwôni wo a derê yi derê wonje bi wo hen ba, naj nij.»

23 «Wulê bi wo hen a na, ka engeren kwôlê wôni ré kwôy. Na tu kwôlê ené kelênge hen, anga yôn yôn ka ken engerin Iban nañ henen na, ôbi a béngge. 24 Kwôy kemnêñ kemnêñ kôba, ken engere ani nañ henen ré tô. Engerénge añ ka upé añ bi yerñge ré derênge cerêd.»

Jésu gôlij sa néé wo sa terare a nà

25 «En kelênge kwôli are bay ka kêm hen nañ gwsore nij. Nijba, wulêri a nêmé na, na kelênge na nañ gwsore ré nij. Nijba, na kelênge kwôli Iban wañ ta. 26 Wulê bi wo hen na, ka engeré are nañ henen díba, na uwôlij Iban are wô sarñge ré nij. 27 Wôsa Iban bi nañ yiri geyénge, wôsa ken geyen men, ken bi bônge san a mega wo ené hena na ligiri a a men. 28 En hena na ligi Iban a a ené era sa terare a nà. Haw hen, na hena sa terare a nà, herê ligi Iban a.»

29 Bay tôri kôli iyôn ba: «Gel, haw hen ju kôl kwôli Iban wañ a ta men, ju kôl gwsore tôni ré men. 30 Haw hen, nini hôn wo jeré hôn are kêm añ kwôlê wo kwôni dâ engerem tô kôba, ju hôn nij. Na ôbi á, niné bi bôrni sam a wo jeré hena na ligi Iban a hen.»

31 Menba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «Ken hôn nij ba? 32 Wulêri nêñ nij wo ka userin añ i ba a wayê kwini erê erê añ ka déñ penen. Nijba, ena penen ré, wôsa Iban na nañ en. 33 Na en kelênge kwôli are bay ka hen, bi kené uwôn bô jalê legen a. Ka gelin gusin sa terare a nà, nijba, ken bu bônge iyêre wôsa en gôlij sa néé wo sa terare a nà nij.»

17

Jésu uwôl Ibari wô sa bay tôri

¹ Kirija Jésu kôl hen iyôn kô nij menba, ay tiri bôrij kirij si derômaran aj kôl iyôn ba: «Iban, wulêri nê m nij. Ay kibi Kemam aj bi Kemam kôba, ay kem men. ² Wôsa ju biri tôô sa bijé ka sa terare a nà kêm bi ré bij ka ju biri hen merê wo nan kwini. ³ Aj merê wo nan kwini bi wo hen na, na bi bay ré hônem jôbi Emen woj tiri pôn nêj ham hen men, bay ré hôn Jésu *Krist wo ju jori hen a men. ⁴ En gel dampare tom sa terare a nà men, en li jé wo na ju bèn kôben a hen kô nij a men. ⁵ Iyôn ba, Iban, haw hen wo ju môrij hen na, ju hô ben dampare tijê to na en ban legem a tumô pa dema tô terare na ré dij tô hen.»

⁶ «Bijé ka sa terare a nà, ka na ju teraji ben hen na, en li kwôy aj bay hôn dampare tom. Bay na kam aja jeré ben hen, ôbi a, bay ré bi kwôlé sa kwôlé wom a hen. ⁷ Aj haw hen, bay hôn mega wo are kêm ka jeré ben hen na, ré hena na legem a. ⁸ Wôsa na kwôlo na ju kelan a ené kôlji men, bay enge bij bôrji sara aj bay hôn dô wo ené hena na legem a tiri men, bay bi bôrji sam a mega wo jôbi a na ré joon a men.»

⁹ «Na wô sarji bay a ené uwôlem hen. En uwôlem na wô sa bijé ka sa terare a nà ré, nijba, wô sa ka ju ben hen, wôsa bay na kam. ¹⁰ Wôsa anja na kapê ba, na kam men, ka na kam ba, na kapê men. Aj bay ré gelij dampare tijê yirji a. ¹¹ Nôbi ena kwo sa terare a nà ré nij, nijba, bay ba, baj sa terare a nà tô, wôsa

na herê legem a. Iban wo yi naŋ jeŋgêri, ßiné ka na ju ben hen na, ju gemji naŋ henem, aŋ bi bay yi mega gawra wo pôn, mega wo nabay kôba, nana pôn hen iyôn men. ¹² Kirina na en baŋ naŋ ci sa terare a nà tô na, na en gemji naŋ henem. Na en gem ka na ju ben hen ðiba, kwôni pôn nêŋ iyôn kôba, na kay ré. Nipba, na kema woŋ ôbi mênê pôn hari a kayê, aŋ bi kwôlo na yi bô magtubu to Emen a hen ré ô naŋ geréri. ¹³ Aŋ haw hen wo na herê legem a hen na, en kôl kwôli are bay ka hen wo en baa sa terare a nà tô, bi bay ré uwônŋŋ yi derê wupê mega wo yen nôbi kôba, dôren hen iyôn men. ¹⁴ En kôlji kwôlê wom menba, ßiné ka sa terare a nà kaŋji yôd, wôsa bay li aŋga ßiné ka sa terare a nà li hen né, mega wo nôbi kôba, ena kwo sa terare a nà ré hen iyôn men. ¹⁵ En uwôlen na wo jeré pôrji sa terare a nà ôriŋ legem a ré tô, nipba, jeré gemji wô wo Sidan woge wô bêji kayê hen ði. ¹⁶ Bay na ka sa terare a nà ré, mega wo nôbi kôba, ena kwo sa terare a nà ré hen iyôn men. ¹⁷ Bi tu kwôlê wom liji bi bay yi ßiné ka yi naŋ jeŋgêrji, wôsa kwôlê wom na, na tu kwôlê. ¹⁸ Mega wo na ju joon perê ßiné ka sa terare a nà hen iyôn na, nôbi kôba, en jéji perê ßiné ka sa terare a nà hen iyôn men. ¹⁹ En ay yen liŋ jé bem wô sarji aŋ bi bay kôba, ré ayiŋ yirji liŋ jé bem tiri hen iyôn men.»

²⁰ «Na wô sarji bay piniji a ené uwôlem hen né, nipba, wô sa ka a bé bôrji san a wô kwôlo bay ka ju ben hen a dôrji hen a men. ²¹ En uwôlem na wo bay kêm ré yi mega gawra wo pôn. Iban, bi

bay bij pôn nañ na, mega wo nabay kôba, nana yi môñ gawra wo pôn hen iyôn men, bi bay yi mega gawra wo pôn iyôn men. Añ bi bijé ka sa terare a nà ré bi bôrji san a wo jôbi a ré joon hen. ²² Hini emê wo na ju ben hen na, nôbi kôba, en biji men, añ bi bay ré bij pôn mega wo nabay nana bij pôn hen iyôn men. ²³ Añ nôbi nañ ci niña gawra wo pôn mega wo jôbi nañ en nana gawra wo pôn hen iyôn men, añ bi bay ré bij pôn dô. Ôbi a, bijé ka sa terare a nà ré henê wo jôbi a na ré joon men, jeré geyji môñ kwo jeré geyen hen iyôn men hen.»

²⁴ «Iban, en gey bi kirij ka ené merê ya hen na, bijé ka na ju ben hen ré mô ya men, añ bi bay ré gel dampare to na ju ben hen, wôsa ju geyen ca tumô dema tô terare na ré đij tô. ²⁵ Iban woj ôbi lê anğañ derôre, bijé ka sa terare a nà na hônem ré, niñba, nôbi en hônem, añ ka na ju ben hen hôn wo jôbi a na ré joon. ²⁶ En li añ bay hônem men, na hô lê añ bi bay hônem damañ a. Añ bi geyé wo ju geyen hen na, bi bay kôba, geyij megêrji hen iyôn men, bi nôbi ené bij pôn nañ ci a men.»

18

Kwôli beré wo bay bu Jésus

(Mt 26: 47-56, Mk 14: 43-50, Lk 22: 47-50)

¹ Kirija Jésus uwôl Emen hen iyôn kô niñ menba, ôbi nañ bay tôri đayji si cêgi tu kam ka bay uwôgeri Sédrôn añ bay ô bô yagê wo pôni wo bay baniñ gurô ya wo yi kirij bay ka hen a. ² Menba, Judas wo a sa ayê sari hen hôn kirij

bay ka hen dô, wôsa Jésu naɲ bay tôri ôrji ya gaɲ gaɲ. ³ Menba, Judas dera asgarɲê naɲ bay gemé *iyéy Emen ka damné kaɲ bay bê kwôbe naɲ *Parisinêɲê a joji hen eraɲ kiriɲ bay ka hen naɲ tare toɲ tô deɲere men, lampa men, aɲgaɲ maɲê a men. ⁴ Jésu hôn aɲga ré sa liri hen, menba, ôbi jera kwiniɲi aɲ kôlji iyôɲ ba: «Ken woge na i ba?»

⁵ Menba, bay uwôli sara iyôɲ ba: «Nini woge na Jésu wo Najarêt.» Menba, ôbi uwôlji sara iyôɲ ba: «Na nôbi bi a na.»

Judas woɲ ôbi ayê sari hen kôba, naɲ ci ya men. ⁶ Kiriɲa Jésu kôlji iyôɲ ba: «Na nôbi bi a na», menba, bay hô naɲ cêgeriji aɲ heriɲji. ⁷ Jésu hô eɲgeriji iyôɲ ba: «Ken woge na i ba?» Menba, bay kôl iyôɲ ba: «Nini woge na Jésu wo Najarêt.»

⁸ Menba, Jésu hô uwôlji sara iyôɲ ba: «Ré ené kelênge tumô ré na nôbi bi a ré na ré ba? A hena ré na nôbi a kené wogen ba, kamaɲ ka hen ba, ken d̄iji ô aɲgaji.»

⁹ Ôbi kôl hen iyôɲ bi kwôlo na ré liɲ bô magtubu to Emen a kôl iyôɲ ba: «Ka na ju ben hen na, kwôni pôn nêɲ iyôɲ kôba, kay ré hen na, ariri ré liɲ.» ¹⁰ Simô Piyêr wo ôriɲ naɲ yebere toɲ kaskar to kôbri a hen, dô diɲ maa mana wo pôni wo *dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe woɲ gusurô jô. Mana bi wo bay di mari jô hen na, hini na Malkus. ¹¹ Menba, Jésu kôliɲ Piyêr iyôɲ ba: «Dôbe yebere tom hôriɲ bô sabare a. Ju gey bi ené geliɲ gusiɲ to Iban na d̄i gengiɲ san hen né ba?»

Bay ôriŋ naŋ Jésu biŋ Aan dami wo damné kaŋ bay bê kwôbe

(Mt 26: 57-58, Mk 14: 53-54, Lk 22: 54)

¹² Menba, asgarŋê naŋ dami woŋi men, bay gemé iyéy Emen a men ðeroŋi Jésu aŋ harêri naŋ gaŋne. ¹³ Menba, tumô ba, bay ôriŋ naŋ ði iyé Aan a wo na môy Kayib woŋ dami wo damné kaŋ bay bê kwôbe bô elê bi wo hen a hen. ¹⁴ Men, na Kayib bi a na kôliŋ damné ka Jubŋê iyôŋ ba: «Hena gawra pôn ré ma wô sa ðiŋé ka sa ira ba, dô hen.»

Piyêr uwôser ðiré hôn Jésu ré

(Mt 26: 69-70, Mk 14: 66-68, Lk 22: 53-57)

¹⁵ Simô Piyêr naŋ ôbi tô Jésu wo pônî kôbiji tô Jésu. Ôbi tô Jésu wo pônî bi wo hen na, dami wo damné kaŋ bay bê kwôbe hônî dô. Na ôbi á, bay ré ðiri ô naŋ Jésu ira derô haba wo dami wo damné kaŋ bay bê kwôbe bi wo hen a hen. ¹⁶ Niŋba, Piyêr ba, ðebo baa nô kibi geré. Menba, ôbi tô Jésu bi wo hen so sa iyêl naŋ iyore to gem kibi geré hen menba, hende ði Piyêr ô ira men. ¹⁷ Hende gemé kibi geré hende to hen eŋgeriŋ Piyêr iyôŋ ba: «Jôbi ju na ôbi tô gawra bi wo hen men, ré ba?» Menba, ôbi kôle iyôŋ ba: «Eŋ eŋ, ena ôbi tôri ré.»

¹⁸ Kelanê dii menba, bay jé naŋ bay gemé iyéy Emen hen lamji tare iyêbe. Menba, Piyêr kôba, era sa iyêbe naŋ ci men.

Kwôlo dami wo damné kaŋ bay bê kwôbe eŋgeriŋ Jésu

(Mt 26: 59-66, Mk 14: 55-64, Lk 22: 66-71)

19 Dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe engeriɲ Jésu kwôlê gengiɲ sa bay tôri men, sa ari gelé kari a men. 20 Menba, Jésu uwôli sara iyôɲ ba: «En kôl kwôlê wuɲê tu wolé men, en geliɲ biɲé are bê *iyéy daɲare a men, bê iyéy Emen a men, kiriɲ ka Jubɲê kêm daɲ ya hen a men dîba, en li ani kani naɲ uwôbê ré. 21 Wô mi a jeré engeren ba? Engeriɲ biɲé ka na toy kwôlo na en dô hen. Wôsa bay hôn kwôlê bi wo na en dôri hen.»

22 Kiriɲa Jésu kôl hen iyôɲ menba, ôbi gemé iyéy Emen wo pôni kwo ré dɛbe kwa hen di Jésu tô mari a aɲ kôli iyôɲ ba: «Na hen iyôɲ a jeré uwôliɲ dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe kwôlê sara hen ba?»

23 Menba, Jésu uwôli sara iyôɲ ba: «Hena ené iyêl habiɲ ba, ju gelen kwôlê bi wo en iyêl habiɲ hen. A hena kwôlo ené iyêl hen na tiri ba, wô mi a jeré dên ba?»

24 Menba, Aan jéɲ naɲ Jésu naɲ kôbri wo ré hariɲ biɲ dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe Kayib.

Piyêr hô kôl dîré hôn Jésu ré

(Mt 26: 71-75, Mk 14: 69-72, Lk 22: 58-62)

25 Kiriɲ bay ka hen na, Piyêr dɛbe iyêbe tare tori hende to hen baa ya menba, kwôni wo pôni engereri iyôɲ ba: «Jôbi kôba ju na perê bay tô gawra bi wo hen men ré ba?» Menba, Piyêr uwôser kôl iyôɲ ba: «Eɲ eɲ, ena ôbi tôri ré.»

26 Mana wo dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe wo pôni na gôbri kwo Piyêr na di mari jô hen kôli iyôɲ ba: «Kamaɲ, na gelem bê yagê a naɲ dî ré ba?»

27 Nijba, Piyêr hô uwôser a menba, kirij bay ka hen na, kura yel.

*Bay ôrij nan Jêsu bij kelma *Pilât
(Mt 27: 1-2,11-14, Mk 15: 1-5, Lk 23: 1-5)*

28 Tô kirij cud menba, bay henañ nan Jêsu iyé Kayib a ôrij iyé ôbi emê sa iyére woñ Rômê wo bay uwôgeri Pilât hen. Nijba, damné ka Jubnê ôrji ira ré wôsa Pilât na Jub ré, wôsa erê iyé kwôni na Jub ré na, a lê añ bay a kagemê. Bay gey bi yirji ré *kagem né, bi ciré ômij geserê *Pak. 29 Na ôbi á, ôbi emê sa iyére Pilât ré so nô dema ré sa uwonji hen. Kirija ôbi sa menba, engeriji iyôn ba: «Na kwôli mi a kené uwôl sa gawra bi wo hen a ba?»

30 Menba, bay uwôli sara iyôn ba: «Hena gawra bi wo hen henañ ré li habré wôni ré ba, henañ niné erañ nan dî tumôm a ba?»

31 Menba, Pilât uwôlji sara iyôn ba: «Beréngeri ken ôrij añ kenbay ken ô jerê kwôlê sari a nan tôô tonje.» Menba, bay hô uwôli sara iyôn ba: «Kenbay kañ Rômê ken kelêni niné uwôlij kwôni kwôlê woñ temare sari a ré.»

32 Na hen iyôn aña kwôlo Jêsu na kôl gengij sa geré temayri to diré ma hen, ariri ré lij hen. 33 Menba, Pilât bul hô ira ô uwôgê Jêsu añ engereri iyôn ba: «Ju na kelma wo Jubnê bi ba?»

34 Menba, Jêsu uwôli sara iyôn ba: «Kwôlo ju engeren hen, na kwo jôbi a ermé hen iyôn laba, na kwôni a kôlen hen iyôn gengij san dî ba?»

³⁵ Menba, Pilat uwôli sara iyôn̄ ba: «Nôbi ena Jub ba? Na yênm̄ kam naŋ damné kaŋ bay bê kwôbe a eraŋ naŋ ju ben. Nip̄ba, ju la na mi ba?»

³⁶ Menba, Jêsu uwôli sara iyôn̄ ba: «Emê iyére tijnê na to sa terare a nà ré. Hen aŋa emê iyére tijnê henaŋ ré na to sa terare a nà ná, henaŋ manê kaŋê henaŋ ré karê maŋê wô san aŋ bi bay ré ßuren biŋ damné ka Jubnê ré. Nip̄ba, na hen iyôn̄ né, wôsa emê iyére tijnê na to sa terare a nà ré.»

³⁷ Menba, Pilat hô engereri iyôn̄ ba: «Iyôn̄ ba, ju na kelma dê?» Menba, Jêsu uwôli sara iyôn̄ ba: «Na ôbi, a jeré kôl hen, ena Kelma. Nôbi en yêŋ aŋ en era sa terare a nà wô derê kwôli tu kwôlê aŋ ßipé kêm ka na ka tu kwôlê hen na, bay toy kwôlê wupê bi wo hen.» ³⁸ Menba, Pilat hô engeriŋ Jêsu iyôn̄ ba: «Tu kwôlê ba, na mi ba?»

*Bay uwôl kwôli temare sa Jêsu a
(Mt 27: 15-31, Mk 15: 6-20, Lk 23: 13-25)*

Cêgi kwôlê bi wo hen menba, ôbi hena hô si nô ô upé Jubnê aŋ kôlji iyôn̄ ba: «Ken toy, nôbi en uwôn̄ kwôlê wôni wo na beriŋ gawra bi wo hen né. ³⁹ Nip̄ba, naŋ hara woŋge na, en uwôn̄ daŋgay pôn pôn ta béŋge kwôy kwôy naŋ geserê Pak hen ba, ken gey bi ené uwôn̄ kelma wo Jubnê ta béŋge ba?»

⁴⁰ Menba, bay ka gura naŋ kwônêrji iyôn̄ ba: «Nini gey ré, ulêni Barabas ta dî.» Men né, Barabas bi wo hen na, na bandi men.

19

¹ Menba, *Pilát ay tôô bi bay ré yêmnê Jêsu nañ tinêre. ² Asgarñê gaa jabga woñ kenare nañ gesem añ dôbri sari a men, bay dôbri bargay kañ kenare ka sêyi yiri a a men. ³ Menba, bay uso ða ligiri a añ kôli iyôñ ba: «Dosé tom kelma wo Jubñê» men, bay sêri tô mari a men.

⁴ Menba, Pilát hô so nô añ kôliñ Jubñê iyôñ ba: «Gelêñge, en sañ nañ ði nô béñge bi kené hôn mega wo ené uwôñ kwôlê wôni wo habiñ yiri a ré.»

⁵ Jêsu so nañ jabga woñ kenare woñ gesem nañ bargay ka sêyi kañ kenare ka bay ré tôbri yiri a hen. Menba, Pilát kôl iyôñ ba: «Gelêñge, gawra bi a hen.»

⁶ Kirija damné kañ bay bê kwôbe nañ bay gemérji gili hen iyôñ menba, bay bi gura kôl iyôñ ba: «Béringeri sa gurô tagelê, béringeri sa gurô tagelê.» Menba, Pilát kôlji iyôñ ba: «Kenbay ken biri añ ken ô bééri sa gurô tagelê ðiba, nôbi en uwôñ ani kani ka ôbi li ka habiñ né.»

⁷ Menba, Jubñê uwôli sara iyôñ ba: «Nibay nini ôriñ nañ tôô toni ya añ nañ tôô toni hende to hen na, niña deréri, wôsa ôbi kôl ðiré na Kema Emen.»

⁸ Kirija Pilát toy kwôlê bi wo hen iyôñ menba, harê hô liri damañ a. ⁹ Ôbi hô kini merêri a añ engeriñ Jêsu iyôñ ba: «Jôbi ju na gawra wo yôñ ba?»

Niñba, Jêsu uwôli kwôlê wôni sara ré. ¹⁰ Menba, Pilát kôli iyôñ ba: «Na nôbi a jeré wômen tôñ hen ba? Ju hôn mega wo ené ôriñ

naŋ néé woŋ béremare sa gurô tagelê men, kwon uwôlemare ta a men iyôn né ba?»

¹¹ Menba, Jésu uwôli sara iyôn ba: «Hen aŋa Emen henaŋ ré bem néé bi wo hen ré ba, henaŋ jeré ôriŋ naŋ néé wôni san a ré kwôy. Na ôbi á, kirija kwo ré beren bem hen na, ôbi li na têriŋ to dami dêm.»

¹² Kirij bay ka hen na, Pilat woge geré diré ulêri ta. Niŋba, Jubné ka gura kôl iyôn ba: «Hena jeré uwôli ta ba, ju na melaŋ kelma wo dami *Sésar ré kwôy. Kwôni wo li yiri môŋ kelma iyôn na, ôbi na ôbi bayi Sésar.»

¹³ Kirija Pilat toy kwôlé bi wo hen iyôn menba, ôbi soŋ naŋ Jésu nô aŋ ô merê kirij jeré kwôlé ka bay uwôl danne ya ka bay uwôgeji naŋ hébre «Gabata» hen. ¹⁴ Na wulê woŋ beré sa têê geserê *Pak. Tare dëbu diŋne niŋ menba, Pilat kôliŋ Jubné iyôn ba: «Geléŋge, kelma woŋge bi.»

¹⁵ Niŋba, Jubné bi gura kôl kibriji pôn hóm iyôn ba: «Diri, diri, bééri sa gurô tagelê.» Menba, Pilat kôlji iyôn ba:

«Kelma woŋge bi a kené gey bi nôbi ené bééri sa gurô tagelê hen ba?» Menba, damné kaŋ bay bê kwôbe kôl iyôn ba: «Kelma woni na Sésar pôn nêŋ hari.»

¹⁶ Menba, ôbi nôge Jésu biji bi bay ré ô bééri sa gurô tagelê.

Bay bér Jésu sa gurô tagelê

(Mt 27: 32-44, Mk 15: 21-32, Lk 23: 26-43)

Menba, bay biri ôriŋ. ¹⁷ Jésu ay gurô tagelê wori aŋ saŋ kirij ka bay uwôgeji ibé sa gawra ka naŋ kibi hébre ba bay uwôgeji Gwôlgwota

hen. ¹⁸ Na kirij̄n bay ka hen a apan bay ré bééri sa gurô tagelê ya nan bijné ka pôn̄i wôô. Kwo pôn̄i sa kôbri gusurô men, kwo pôn̄i sa kôbri maa men an Jêsu derôrji a.

¹⁹ Pilat d̄i are yi gurô an di ta sa gurô tagelê wo Jêsu a an kôl iyôn̄ ba: «Jêsu wo Najarêt, kelma wo Jubnê.» ²⁰ Jubnê kwône dênse kwôlê bi wo hen wôsa kirij̄n ka bay bér̄ij̄n Jêsu ya hen na, d̄a nan iyére. An are bay ka bay li di ta hen na, na nan kibi hébre men, kibi latên men, kibi grêk a men. ²¹ Damné ka bay bê kwôbe ka Jubnê kôlij̄n Pilat iyôn̄ ba: «Di <Na kelma wo Jubnê> ré nij̄ba, ju d̄i <Ôbi ré kôl iyôn̄ ba: «Ena kelma wo Jubnê.» > »

²² Menba, Pilat uwôlji sara iyôn̄ ba: «An̄ga en d̄i tôj̄ da nij̄ na, yi na yér̄iji.»

²³ Kirij̄na asgar̄nê bér̄ Jêsu kô nij̄ menba, bay pô bargay kari soderé kirij̄n pôrbu an cén̄ji. Bay ay bargay kari kan kabrêri ka yêngi ka tu senrêr̄ji nan an na kibi bargay pôn̄ nêj̄ hena ta kwôy era tôj̄. ²⁴ Menba, bay kôl iyôn̄ ba: «Na yêgerênḡe ré nij̄ba, na jibij̄n jala terê gelé na i a bér̄e ba?» An bi kwôlo na lij̄n bô magtubu to Emen a hen, ariri ré lij̄n. Magtubu hende to hen kôl iyôn̄ ba: «Bay cén̄ bargay kanê men, kan kabrên bay jibij̄n jala terê a men.» Na hen iyôn̄ a asgar̄nê ré li hen.

²⁵ Da kwa gurô tagelê wo Jêsu a na, yori nan yêre debiji ya, Mari toj̄ tam Klopas men, Mari to Magdala a men. ²⁶ Kirij̄na Jêsu gel yori men, gel ôbi tôri wo ôbi geyri gan hen deb̄u kware a

men na, ôbi kôle iyôn ba: «Yon, gel, kemarê a hen nij.»

²⁷ Men, ôbi kôlin ôbi tôri bi wo hen iyôn ba: «Gel, na yom a hen.» Ayin tôri wulê bi wo hen na, ôbi ôrin nan tu iyére tori.

Temay Jésu

(Mt 27: 45-56, Mk 15: 33-41, Lk 23: 43-49)

²⁸ Cêgeri wori menba, Jésu hôn wo are kêm ré kô nij menba, kôl iyôn ba: «Kam dêên.» An bi kwôlo lin bô magtubu to Emen hen na, ré bij.

²⁹ Kirin bay ka hen na, baya gerêngê wo pôni yi nan kam tinador ka bay uwôgeji binêger hen bô. Asgarê dêbe jaa bô a an dêbe kibi gurô wo bay uwôgeri *hisôp hen an uson sa dôbri kibri a. ³⁰ Kirina Jésu yi kam ka gerangi bay ka hen menba, ôbi kôl iyôn ba: «Kibi are kêm derin nij.»

Menba, ôbi di sari tôn menba, kibri wôm hari nij.

³¹ Kirin bay ka hen na, na wulê won janê sa tê kwô won emê *sa merê ta a menba, Jubnê hare wô wo temay Jésu nan gawrê ka wô hen maa ré yé kwôy sé sa sa merê ta, wôsa sa merê ta na, na sa to dami. Menba, bay ô engeré Pilat ré pôy têrji an bi bay ré ma lew an ré tô temayriji bi tôn. ³² Bijné ka bay bérji nan Jésu hen na, asgarê sa pôy têrji wô kêm. ³³ Kirina bay sa sa Jésu a menba, bay gel wo ôbi ré ma nij menba, bay di piyê têri ba, mera. ³⁴ Asgar wo pôni jebu kabré Jésu nan yére menba, kirin bay ka hen na, kwôbe nan kam so. ³⁵ Kwo gel are bay ka hen na,

dô kwôliji aṅ kwôlê wori bi wo hen na tiri men, ôbi hôn wo điré kôl na tu kwôlê men, điré kôl hen iyôn bi kenbay kôba, kené biṅ bônṅe sara men. ³⁶ Are bay ka hen yi hen iyôn bi magtubu to Emen ré ô naṅ gerére magtubu hende to hen na kôl iyôn ba: «Ibéri wôni pôn nêṅ iyôn kôba, a bôn né.» ³⁷ Men, magtubu hende to hen hô kôl iyôn ba: «Bay a sa gelé kwo bay na cibri hen a men.»

Si Josêp naṅ Nikwodêm em Jêsu

(Mt 27: 57-61, Mk 15: 42-47, Lk 23: 50-56)

³⁸ Cêgê menba, Josêp wo Arimaté woṅ ôbi ayê bôh hen era sa eṅgere Pilat điré erê ayê temay Jêsu, wôsa ôbi na ôbi tô Jêsu niṅba, na naṅ jalê, wôsa ôbi hariṅ Jubṅê. Pilat dege naṅ đĩ sara dema ôbi ré ô ayê temay Jêsu ôriṅ tô. ³⁹ Nikwodêm wo na ô naṅ yoyre ô uné Jêsu hen erap naṅ ider wo điné dô wo bay li naṅ *miir men, alowês a men hen comlé tôre subu. ⁴⁰ Si Josêp naṅ Nikwodêm ayji temay Jêsu lêgere naṅ kibi bargay ka bay yêgerê men wuse ider sari a men mega wo Jubṅê liiriṅ hen iyôn. ⁴¹ Kirija bay na bériṅ Jêsu ya hen na, na đa kwa kini banê gurô aṅ kirija bay ka hen na, kamṅê ka kôrbi ka bay kerge bô keram a ka bay emiṅ kwôni ya sa pôn né hen yi ya. ⁴² Na bô kamṅê bay ka hen a bay ré emiṅ Jêsu ya, wôsa na kamṅê ka yi đa naṅ kirija ka bay na béeeri ya hen. Wôsa Jubṅê bu sa têê aṅga gengija sa sa merê ta.

19:36 19: 36 Sé nô 12: 46, Kwônê ðiṅé 9: 12, Kurôn kibé 34: 21

19:37 19: 37 Jakari 12: 10

20

Jésu ji si kampê

(Mt 28: 1-8, Mk 16: 1-8, Lk 24: 1-12)

¹ Nɔɔ sa demas tô kirij cud wo kirij baa hendu dɔrum dɔrum tô menba, Mari to Magdala ô sa kampê. Menba, hende gel kulmanɔ keram wo bay na ligij kibi kampê hen gernɔɔɔn yi wolé. ² Hende ge ô uné Simô Piyêr nɔɔ ôbi tô Jésus wo pôni wo Jésus geyri gaɔn hen aɔn kôlji iyôn ba: «Bay dô Kelma kampê ôrij aɔnê aɔn nini hôn kirij ka bay uwôli ya hen né.»

³ Piyêr nɔɔ ôbi tô Jésus wo pôni bi wo hen siji gerji ô sa kampê. ⁴ Menba, bay gerji wô bem nɔɔba, ôbi tôri wo pôni bi wo hen ge gôlij Piyêr aɔn bɔn sa kampê tumô. ⁵ Ôbi denge tôn kôbe bô kampê menba, gel na kibi bargay ka bay na lêgerij Jésus hen, a yé tôn mera. Nɔɔba, ôbi si bô kampê ré. ⁶ Simô Piyêr wo guro cêgeri a tôn tôn hen sa menba, si bô kampê menba, gel na kibi bargay a yé tôn mera. ⁷ Men, bargay ka bay na lêgerij sa Jésus hen, lêgerij yi wolé piniji dɔba, yi nɔɔ ka bay na lêgerij yiri hen né. ⁸ Menba, ôbi tô Jésus wo ré guro sa tumô hen si bô kampê aɔn gel menba, ôbi bi bôri sara. ⁹ Wôsa kwôlo na lij bô magtubu to Emen a wo Jésus ré jê sé kampê hen na, kwôy saɔn wulê bi wo hen na, bay tôri na hôn ré tô tô. ¹⁰ Menba, bay tô Jésus bay ka wôô hen bilji hô ij.

Jésu si sa Mari to Magdala

(Mt 28: 9-10, Mk 16: 9-11)

¹¹ Nɔɔba, Mari dɔbe nô kibi kampê sôm. Kirijna hende sôm dɔbij iyôn menba, denge tôn jél

bô kampê. ¹² Menba, hende gel *manê ka derômaraj a wôô ka tôbe bargay ka bôri môrji kirij ka bay na uwôlij Jêsu ya hen, kwo pôn si sari men, kwo pôn si cêbêri men. ¹³ Menba, bay kôle iyôn ba: «Iyore, wô mi a meré sôm ba?» Menba, hende uwôlji sara iyôn ba: «Wôsa bay dô temay Kelma wupê aj en hôn kirij ka bay uwôli ya hen né.»

¹⁴ Kirija hende kôl hen iyôn menba, bare cêgere menba, gel Jêsu dèbe hen nijba, hende hôn wo ré na Jêsu ré. ¹⁵ Menba, Jêsu kôle iyôn ba: «Iyore wô mi a meré sôm ba? Mu woge na i ba?» Menba, hende kôl yan ba, ré na ôbi gemé kini banê gurô bi wo hen menba, hende kôli iyôn ba: «Gawra, hena ré na jôbi a ré ayêri ôrij wolé ba, ju kôlen na erê ô ayêri.»

¹⁶ Menba, Jêsu uwôgere: «Mari», menba, hende bul aj uwôgeri: «*Raboni», naj kibi hébre bôri na ôbi gelij bijé are.

¹⁷ Menba, Jêsu kôle iyôn ba: «Heben né wôsa en ô ta ligi Iban a ré tô. Nijba, ô mu ô upé yênen aj mu kôlji iyôn ba, ené erê ta ligi Iban a wo na Ibarenge kenbay men, ligi Emen wupê a wo na Emen wonje kenbay men hen.»

¹⁸ Menba, Mari to Magdala ô kôlij bay tô Jêsu wo teré gelo Kelma aj hende kôlji kwôlo ôbi ré kelare hen.

Jêsu si sa bay tôri a

(Mt 28: 16-20, Mk 16: 14-18, Lk 24: 36-49)

¹⁹ Perare to demas hende to hen na, bay tôri danji mô bô ira aj legeji kermij dô sarji a, wôsa bay harij Jubê. Menba, Jêsu so dèbe derôrji a

aṅ kôlji iyôn ba: «Bi hô jalê wo Emen baa naṅ ken.»

²⁰ Kirija ôbi kôl hen iyôn menba, ôbi gelji hôlmê iyare to kôbri men, kwa bôri a men. Kirija bay tôri gili hen iyôn menba, yirji dôrji damaṅ. ²¹ Menba, Jêsu hô kôlji iyôn ba: «Bi hô jalê baa ré ken. Mega wo Iban na joon hen na, nôbi kôba, en jéṅge men.»

²² Kirija ôbi kôl hen iyôn kô niṅ menba, ôbi dô bul wo dami sarji a aṅ kôlji iyôn ba: «Engéṅge Tunu toṅ hendi hô bôrê. ²³ Bijné ka ka dé bôrnge jalê sa têriṅ toji a hen na, Emen kôba, a dé bôri jalê sa têriṅ toji a men, ka ken dî bôrnge jal têriṅ toji a ré hen na, Emen kôba, a dé bôri jalê sa têriṅ toji a ré men.»

Kwôlo Jêsu kôliṅ Tomas

²⁴ Tomas ôbi tôri wo pônî perê ka môj kibi wôw wo bay uwôgeri Kerma hen ré naṅ kirija Jêsu ré siṅ sa megêri a hen. ²⁵ Tô megêri ka baa hen kôli iyôn ba: «Nini gel Kelma.» Menba, ôbi kôlji iyôn ba: «Hena ené gel kôbri wo bay na di naṅ pôndé hen né men, hena ené dôbe kôben hôlmê iyare to kôbri a hen ré men, hena ené dôbe kôben kwa kabrêri ka bay na cubu naṅ dargaw hen né a men na, na bê bôn sara ré kwôy.»

²⁶ Wulê marge cêgê menba, bay tô Jêsu hô dapji hô ira menba, Tomas naṅ ci niṅ. Kermiṅ ligiriṅ ta menba, Jêsu so debe derôrji a aṅ kôl iyôn ba: «Bi hô jalê baa ré ken.»

²⁷ Menba, ôbi kôliṅ Tomas iyôn ba: «Eraṅ naṅ kôbem nà aṅ ju hamij hôlmê iyare to kôben a men, usoṅ naṅ kôm nà aṅ ju hamij hôlmê iyare

to kwa kabrên a hen a men, aṅ ju dî narê kwôlê wom baa aṅ ju bi bôm sara.»

²⁸ Menba, Tomas uwôli sara iyônṅ ba: «Kelma wupê, Emen wupê.»

²⁹ Menba, Jésu kôli iyônṅ ba: «Na wô gelé wo ju gelen hen aṅa jeré bi bôm sara hen. Nijba, ðijé ka gelen né aṅ bi bôrji san a hen na, yirji a dôrji.»

³⁰ Jésu hô li aṅgaṅ giṅê ka gay gay kwône a tu bay tôri a nijba, kwôliji kôliṅ bô magtubu a na ré. ³¹ Nijba, are bay ka hen liṅ bô magtubu a hen iyônṅ, bi kené bi bôrṅge sara mega wo Jésu ré na *Krist Kema Emen aṅ hena kené bi bôrṅge sari a ba, kené môriṅ tu geṅ sa kibri.

21

Jésu si sa bay tôri ka jurgem a hen kibi cér wo bay uwôgeri Tibériyad hen

¹ Cêgê menba, Jésu hô si sa bay tôri a kibi cér wo Tibériyad a. Geré sé wo ôbi siṅ sarji a bi a na.

² Wulê wo pôni na, Simô Piyêr men, Tomas woṅ Kerma hen men, Nataniyêl wo Kana bô emê wo Galilé a aṅ kam Jébédé men, bay tô Jésu ka pôni wôô a men bay kêm daṅji kirij pôn. ³ Simô Piyêr kôli iyônṅ ba: «Na erê uré.»

Menba, bay kôli iyônṅ ba: «Nibay kôba, nijna erê aṅ ju men.»

Menba, bay si ô aṅ ðayji bô bato a ôrji uré. Yoyre hende to hen na, bay ðu kuyê kani pôn nêṅ iyônṅ né kwôy. ⁴ Tô kirij pulôl menba, Jésu ðebu kibi cér a nijba, bay tôri hôn wo ré na ôbi

ré. ⁵ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Kam manê, ken fu kuyê kani ré ba?» Menba, bay uwôli sara iyôn ba: «Nini fu ani ré kwôy.»

⁶ Menba, ôbi kôlji iyôn ba: «Bênge bera si sa kôbi gusurô hen iyôn aṅ ka uné kuyê.»

Bay uwôl bera menba, bay nê m wurére ta biṅ ré niṅ, wô kuyê ka mêy ka bay pera hen.

⁷ Menba, ôbi tô Jésu wo Jésu geyri gaṅ hen kôliṅ Piyêr iyôn ba: «Na Kelma.» Menba, kirija Simô Piyêr toy wo ré na Kelma hen iyôn menba, ôbi hô dôbe bargay ka ôbi ré hariṅ tô bôri uriṅ hen aṅ, neṅgere kuriṅ kam a. ⁸ Tô bay tô Jésu ka baa hen jubo bato wuroṅ kuyê ka wôn bera hen eraṅ guba cér a, wôsa bay ré na mêter arew naṅ guba cér. ⁹ Kirija bay sa biṅ guba menba, bay gel deseri tare to kuyê jééṅ sara naṅ mapa yé kwa a menba, Jésu kôlji iyôn ba: ¹⁰ «Eranṅe naṅ kuyê ka ken pera hen dê iyôn.»

¹¹ Simô Piyêr ḏay bô bato a aṅ wuro bera to kuyê ka damné arew naṅ tôre bay kibi subu wôn bô ta hen tôṅ, bi wo kuyê wôn bera kêm hen kôba, hende yêgeriṅ ré kwôy. ¹² Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Eranṅe ken sa ôm.» Niṅba, ôbi tôri wôni pôn iyôn kôba, nê m enṅeréri iyôn ba: «Ju na i ba ré.» Wôsa bay hôn wo ré na Kelma niṅ. ¹³ Menba, Jésu uso ḏa aṅ ay mapa aṅ biji men, hô pô kuyê biji a men.

¹⁴ Hen a ba, na têe subu tori wo Jésu siṅ sa bay tôri a kirija ôbi jiṅ siṅ kampê hen.

Jésu iyêl naṅ Piyêr

¹⁵ Kirija bay ôm are kô niṅ menba, Jésu enṅerij Simô Piyêr iyôn ba: «Simô kema Ja, ju

geyen gôliṅ kamaṅ ka baa hen ba?» Menba, Simô Piyêr uwôli sara iyôṅ ba: «Ew Kelma, ju hôn wo ené geyem.» Menba, Jêsu kôli iyôṅ ba: «Iyôṅ ba, ju abe kam gamgê kaṅê ben.»

¹⁶ Jêsu hô eṅgereri wo têê wôê wori iyôṅ ba: «Simô kema Ja, ju geyen ba?» Menba, Piyêr uwôli sara iyôṅ ba: «Ew Kelma, ju hôn wo ené geyem.» Menba, Jêsu kôli iyôṅ ba: «Iyôṅ ba, ju gem gamgê kaṅê ben.»

¹⁷ Jêsu hô eṅgereri wo têê subi iyôṅ ba: «Simô kema Ja, ju geyen ba?» Menba, tu Piyêr li ṅa wô eṅgeré wo Jêsu ré eṅgereri têê subu iyôṅ ba: «Ju geyen ba?» hen. Menba, ôbi uwôli sara iyôṅ ba: «Kelma, ju hôn are kêṁ men, ju hôn wo ené geyem a men.» Menba, Jêsu kôli iyôṅ ba: «Iyôṅ ba, ju abe gamgê kaṅê ben. ¹⁸ Na tu kwôlê a ené kôlem hen: Kirija na ju baṅ mana tô na, jôbi a na harê tô bôm wom naṅ kôm men, ju ô kirij ka bôm jôbi a na geyé a men. Nijba, kirija já halê na, já perê kôm ta aṅ na kwôni wo daṅgi a harem tô bôm aṅ a ayem ôrij kirij ka bôm gey ré a hen.»

¹⁹ Ôbi kôl hen iyôṅ dîré gelij temare to Piyêr ré sa ma hen aṅ ré na temare to ré sa ulê hini emê sa Emen. Kirija Jêsu kôl hen iyôṅ kô nij menba, ôbi kôlij Piyêr iyôṅ ba: «Era tôn a.»

²⁰ Kirija Piyêr bare cêgeri menba, ôbi gel ôbi tô Jêsu wo Jêsu geyri gaṅ hen era tôrji a. Na ôbi a na yé kabrê Jêsu a kibi emê aṅ na eṅgereri iyôṅ ba: «Kelma, na i bi a ayê sam hen ba?» ²¹ Kirija Piyêr gili menba, ôbi kôlij Jêsu iyôṅ ba: «Kelma, a kwo na ba, na mi a sa sari a men ba?»

²² Menba, Jésu kôli iyôn ba: «Hena ené gey bi ôbi ré mô geŋ kwôy wo ené buloŋ heran ba, dôlem jôbi iyeŋ ba? Jôbi ju era tòn a.»

²³ Sa kwôlê bi wo hen a na, bay ayê bôô kôl iyôn ba, ôbi tô Jésu bi wo hen ré ma ré. Niŋba, Jésu na kôliŋ Piyêr mega wo ôbi tôri bi wo hen ré ma ré ré, niŋba, Jésu na kôli na iyôn ba: «Hena ené gey bi ôbi ré ma ré kwôy wo na buloŋ heran ba, dôlem jôbi iyeŋ ba?»

²⁴ Na ôbi tô Jésu wo Jésu geyri gaŋ bi a derê kwôli are bay ka hen men, na ôbi a lê bô magtubu hende to na hen a men. Aŋ nini hôn wo kwôlê bi wo ôbi ré dô hen na, ré na tiri.

²⁵ Jésu hô li anŋa đanŋi kwône a. Aŋ hena bay ré gey ciré derê kwôliji pôn pôn kêm bô magtubu a ba, kiriŋ ka bay ré biŋ magtubu hende to hen ba, ré nanê sa terare nà.

Magtubu tôô top bıpare to kôrbi
Kimré: Magtubu tôô top bıpare to kôrbi New
Testament

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kimré

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

9dff176-4e78-52cc-9acd-204efe85cf84